

IFJÚSÁGI STRATÉGIA 2021 – 2027

AZ ÉLTETŐ BALATON-FELVIDÉKÉRT EGYESÜLET TERÜLETÉRE

Tartalomjegyzék

Előszó	2
Helyzetfeltárás	3
<i>A térség rövid bemutatása</i>	3
<i>Ifjúsági demográfia</i>	5
<i>Infrastruktúra</i>	7
Oktatási infrastruktúra	7
Közlekedési infrastruktúra	8
Lakásállomány	10
Kulturális és sportinfrastruktúra	11
<i>Gazdasági helyzet</i>	12
Kérdőíves felmérés elemzése	15
<i>Kitöltők demográfiája</i>	15
<i>Kulcsproblémák és lehetőségek</i>	17
<i>Végzettség és munkahely</i>	19
<i>Közösség és identitás</i>	23
<i>Kommunikáció és digitalizáció</i>	26
<i>Helyi viszonyok</i>	27
Stratégia	30
Jövőkép	30
Stratégiai célok, lépések	30
Összegzés	32

ELŐSZÓ

Jelen Stratégia már sorban a harmadik, amely az Éltető Balaton-felvidékért Egyesülethez (továbbiakban ÉLTETŐ) tartozó települések élő fiatalok jövőképeivel, kihívásaival, és a kettőt összekapcsoló válaszokkal foglalkozik.

Mint ilyen, célja elsősorban felmérni, hogy a korábbi stratégiákhoz képest milyen elmozdulások, külső és belső változások azonosíthatóak, amelyek mentén finomhangolni, átalakítani szükséges az elmúlt 14 év törekvéseit és terveit, annak érdekében, hogy a következő hét éves ciklusban a lehető legjobb beavatkozások történjenek meg.

Minden vidéki térség számára kulcsfontosságú, hogy a jövőjét adó fiatalok számára a legjobb feltételeket teremtsen meg – helyben. A legfiatalabb generáció nem csak fontos erőforrás, de a múlt továbbélésének és az innovációnak is egyszerre záloga. Nem véltelen tehát, hogy a helyi szereplők ilyen kiemelt figyelmet fordítanak a fiatal korosztályra.

Ez a figyelem, az előző két stratégiához hasonlóan, egy átfogó kérdőívben is megtestesült, amelyet a helyi civil szervezetek, kiemelten a Közép-Dunántúli Szövetség az Ifjúságért (KÖSZI) széles körű segítségével 2021. tavaszán kérdeztek le online a 14-30 éves korosztályban. A kérdőív felmérte, hogy hogyan vélekedik ez a korosztály a saját települése és tágabb környezete helyzetéről, milyen elképzeléseik vannak az általuk is élhetőnek, vonzóknak tartott vidékről, és vannak-e javaslatok, ötletek, melyek segíthetik a vidéki lét vonzerejének növelését a fiatalok helyben tartása céljából.

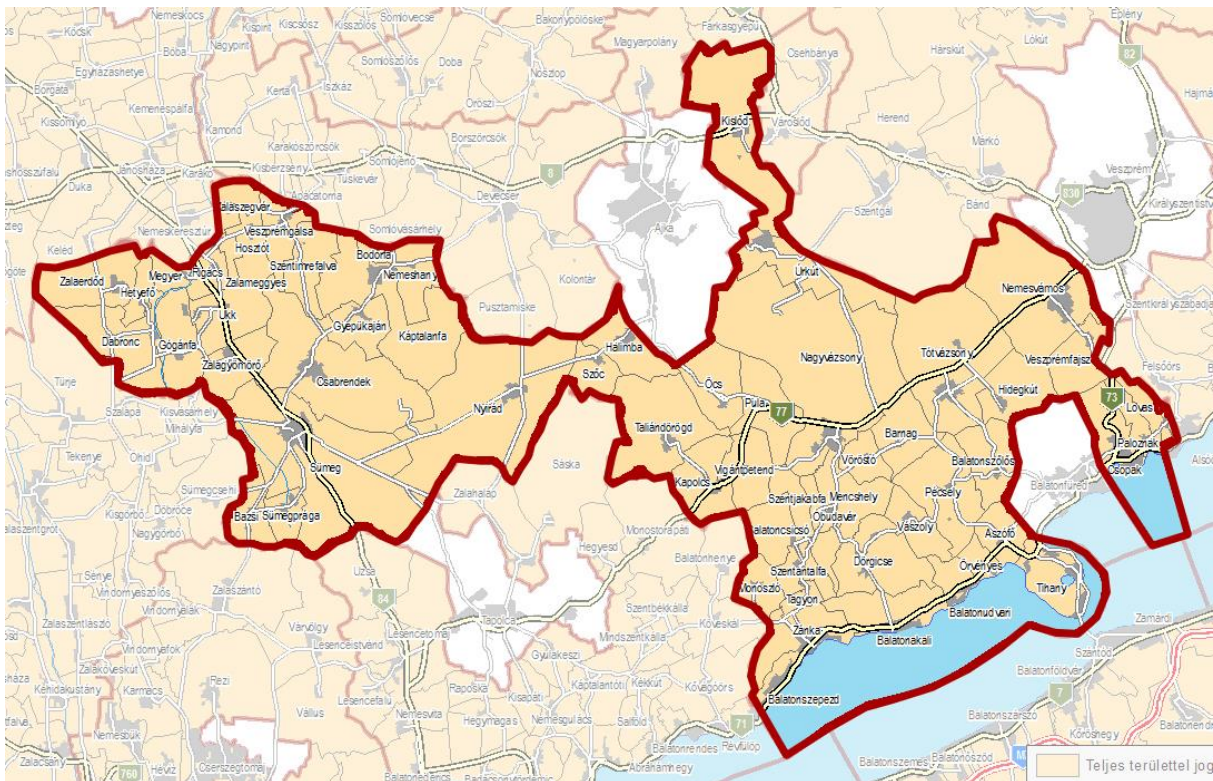
Jelen stratégia célja az is, hogy a fiatalok véleményének figyelembevételével alkothassák meg a helyi szereplők a térség átfogó fejlesztési stratégiáját a következő hét éves ciklusra. Meggyőződésünk, hogy a begyűjtött adatok és az azokból levont megállapítások segíteni fogják a helyi szereplőket, hogy a lehető leghatékonyabban tudják felhasználni az anyagi, és a még értékesebb emberi erőforrásaikat a helyi fiatalok legnagyobb épülésére.

A stratégia első felében bemutatja a térség jelenlegi társadalmi-gazdasági-infrastrukturális helyzetét, majd egy erre reflektáló elemzésben a kérdőíves adatgyűjtés eredményeit. A két egység összevetése alapján végül stratégiai irányokat és célokat fogalmaz meg.

HELYZETFELTÁRÁS

A térség rövid bemutatása

Az Éltető Balaton-felvidékért Egyesület (ÉLTETŐ) 2007-ben alakult meg és 2008-tól bír jogi személyiséggel. A szervezet elsődleges célja a működési területéhez tartozó települések vidékfejlesztésének és a LEADER programnak a koordinációja, elősegítése; a helyi értékek védelme és propagálása. A működési területéhez jelenleg 59 település tartozik, de a szervezetnek az önkormányzatok mellett tagjai még vállalkozók, civil szervezetek, egyének is – összesen kb. 300-an.

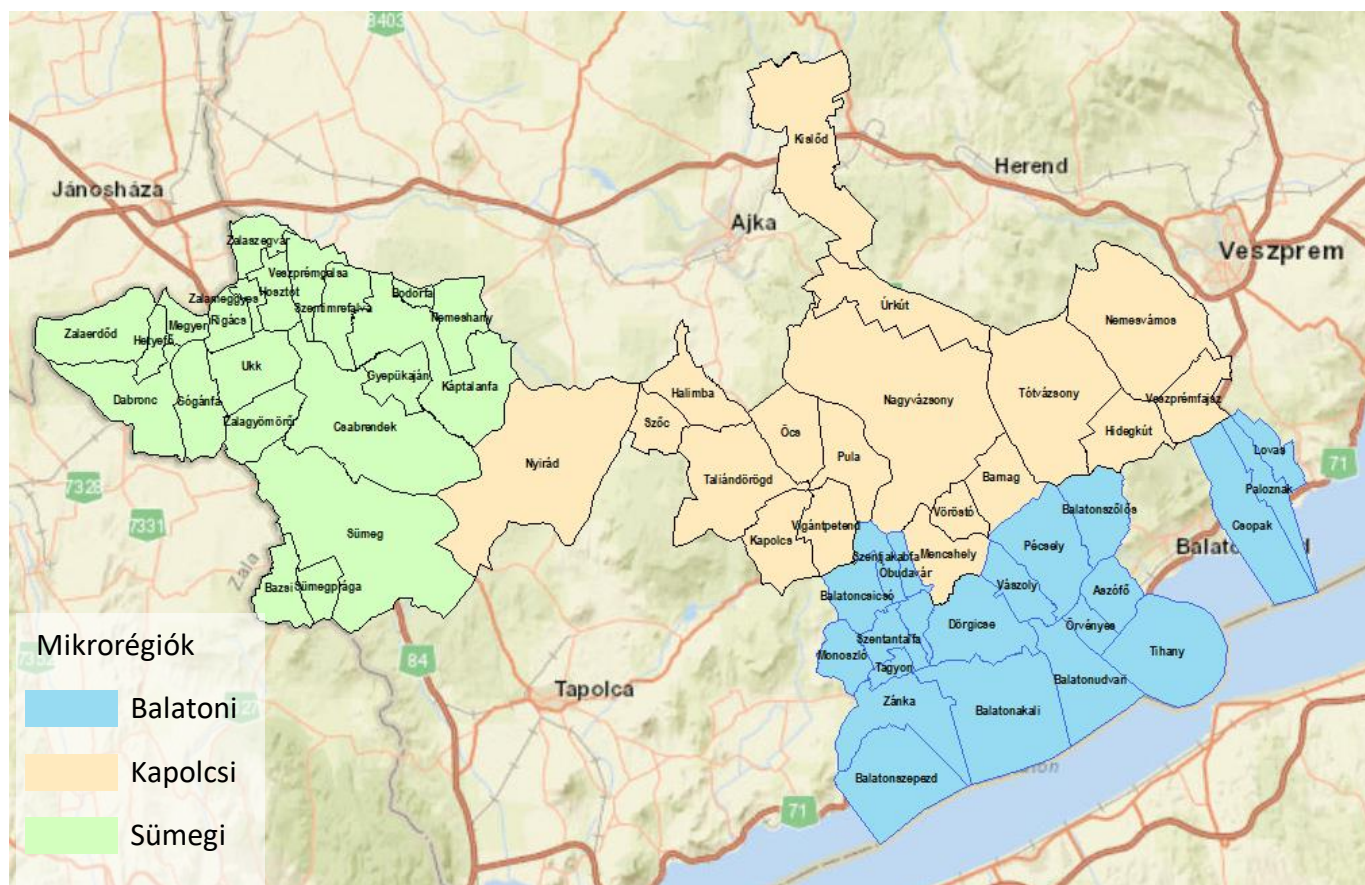
1. ábra Az ÉLTETŐ területe. Forrás: TEIR.

A települések öt Veszprém megyei járást érintenek (Ajka, Balatonfüred, Sümeg, Tapolca, Veszprém). A településeket földrajzi, gazdasági és az együttműködési hálózatok szempontjából három mikrorégióra oszthatjuk. A három mikrorégióra való felosztás önmagában hordozza a terület természetföldrajzi sokszínűségét (Balaton, Balaton-felvidék, Bakony – víz és hegyvidék).

- **BALATONI.** Déli fekvésű, mediterrán jellegű; jellemzően a turizmus, a bortermelés, a természeti és az épített környezet alkotják vonzerejét.
- **KAPOLCSI.** A terület a Művészetek Völgyeként vált ismertté; az Ajka és Veszprém környéki településekkel együtt fontos szerepet tölt be a mező- és erdőgazdálkodás és az ipari tevékenységek területén, emellett jelentős természeti és kulturális

hagyományokkal rendelkezik. Fontos jellemzője még az erős, jól működő civil szervezetek aktivitása.

- SÜMEGI. A rossz gazdasági mutatók és a magas munkanélküliség miatt hátrányos helyzetű. Ugyanakkor fontos turisztikai és szolgáltató központ, világhírű műemlékekben gazdag és több kulturális esemény helyszíne is.

2. ábra Az ÉLTETŐ három mikrorégiójának települései.

A három mikrorégió nagyjából azonos méretű bennfoglalt települések és lakosságszám szerint. Hasonló arányban lakják őket fiatalok is, bár a balatoni régión látható az előregedés. Az önkormányzatok anyagi jólétét a saját bevételeikkel közelítettük (egy főre lebontva) – ez alapján jelentős a különbség a frekvenciáltabb Balaton melletti, és a távolabb eső települések között.

MIKORÉGIÓ	TELEPÜLÉSEK SZÁMA	ÁLLANDÓ NÉPSSÉG (FŐ, 2020)	FIATALOK ARÁNYA	ÖNKORMÁNYZATOK ÉVES KÖLTSÉGVETÉSI BEVÉTELE/FŐ (HUF, 2019)
BALATONI	20	10897	14%	562 421
KAPOLCSI	18	16243	16%	200 337
SÜMEGI	21	15140	17%	310 346

1. táblázat A három mikrorégió adatai. Forrás: KSH.

Ifjúsági demográfia

A térség demográfiájának vizsgálatakor a 15-29 éves korosztályt, a stratégia célcsoportját vettük figyelembe. Összességében elmondható, hogy az 59 település összesített korfája nem tér el jelentősen az országos átlagtól – alapvetően továbbra is előregedő helyi társadalmak jellemzőek.

	ÁLLANDÓ NÉPESSÉG 2020 (FŐ)	15-29 NÉPESSÉG 2020 (FŐ)	[FIATALOK (15- 29) ARÁNYA 2012]	FIATALOK ARÁNYA 2020	TERMÉSZETES SZAPORODÁS/FOGYÁS (2017-2019 ÁTLAG, 1000 FŐRE)
ASZÓFŐ	490	71	19%	14%	-12,2
BALATONAKALI	718	85	16%	12%	-9,4
BALATONCSICSÓ	259	46	18%	18%	5,0
BALATONSZEPEZD	443	51	10%	12%	-12,8
BALATONSZŐLŐS	666	127	23%	19%	0,5
BALATONUDVARI	386	40	13%	10%	-4,4
BARNAG	146	18	16%	12%	2,2
BAZSI	457	74	24%	16%	1,4
BODORFA	93	18	29%	19%	-0,1
CSABRENDEK	3053	491	20%	16%	-3,3
CSOPAK	2244	258	15%	11%	-5,1
DABRONC	476	93	23%	20%	-10,0
DÖRGICSE	300	46	17%	15%	-10,3
GÓGÁNFA	801	164	21%	20%	-8,4
GYEPÜKAJÁN	361	56	18%	16%	-4,7
HALIMBA	1207	228	22%	19%	-2,2
HETYEFO	90	15	12%	17%	-7,3
HIDEKGÚT	489	69	17%	14%	-0,7
HOSZTÓT	66	7	18%	11%	-19,3
KAPOLCS	395	71	19%	18%	-7,9
KÁPTALANFA	812	160	22%	20%	-7,4
KISLŐD	1280	218	19%	17%	-5,4
LOVAS	504	58	14%	12%	-9,9
MEGYER	34	6	17%	18%	-2,8
MENCSELY	291	41	20%	14%	-2,5
MONOSZLÓ	122	22	21%	18%	-10,5
NAGYVÁZSONY	1838	288	19%	16%	0,9
NEMESHANY	378	81	23%	21%	-0,2
NEMESVÁMOS	3066	510	21%	17%	-0,8
NYIRÁD	1941	350	19%	18%	-3,2
ÓBUDAVÁR	61	13	11%	21%	5,3
ÖCS	209	25	20%	12%	-4,8
ÖRVÉNYES	165	19	17%	12%	2,1
PALOZNAK	569	86	14%	15%	-1,2
PÉCSÉLY	597	88	14%	15%	-9,1
PULA	192	32	26%	17%	3,4
RIGÁCS	204	44	26%	22%	-5,9

SÜMEG	6029	908	18%	15%	-11,4
SÜMEGPRÁGA	599	125	25%	21%	-6,6
SZENTANTALFA	521	106	28%	20%	17,0
SZENTIMREFALVA	195	33	22%	17%	-11,4
SZENTJAKABFA	115	28	24%	24%	-2,9
SZŐC	449	60	14%	13%	-97,9
TAGYON	102	10	24%	10%	-6,4
TALIÁNDÖRÖGD	686	102	20%	15%	-3,6
TIHANY	1354	176	18%	13%	-4,7
TÓTVÁZSONY	1444	228	20%	16%	0,2
UKK	327	46	18%	14%	-0,1
ÚRKÚT	2037	339	19%	17%	-7,9
VÁSZOLY	269	33	14%	12%	-12,4
VESZPRÉMFÁJSZ	259	37	16%	14%	-2,6
VESZPRÉMGALSA	282	57	20%	20%	-8,7
VIGÁNPETEND	203	43	20%	21%	-3,4
VÖRÖSTÓ	111	17	21%	15%	-4,2
ZALAE RDŐD	255	40	20%	16%	-20,8
ZALAGYÖMÖRŐ	415	63	26%	15%	-16,0
ZALAMEGGYES	62	15	15%	24%	-6,5
ZALASZEGVÁR	151	33	22%	22%	-4,3
ZÁNKA	1012	123	18%	12%	-2,3
<u>ÉLTETŐ</u>	42 280	6691	19%	16%	-6,1
<u>MEGYEI</u>	348 300	54 736	18,32%	15,72%	-5,1
<u>RÉGIÓS</u>	1 082 567	174 098	18,57%	16,08%	-4,7
<u>ORSZÁGOS</u>	9 890 640	1 608 989	18,21%	16,27%	-4,1

2. táblázat A természetes szaporodás/fogyás a 2017-2019 közti születések és halálozások éves különbözete a lakosság arányában 1000 főre vetítve (azaz mennyit változott a három évben átlagban egy 1000 fős populáció). A 'fiatalok aránya 2020' oszlopban narancssal jelöltük a 2012-höz képest alacsonyabb, zölddel a magasabb arányokat (nőtt vagy csökkent a fiatalok részesedése). A természetes szaporodás/fogyás esetén pedig narancssal a negatív, zölddel a pozitív értékeket (szaporodás). Forrás: KSH, Éves településstatistikai adatok.

A fenti táblázat a 2020-as demográfiai viszonyokat mutatja, összehasonlítással az előző Ifjúsági Stratégia megalkotásakor használt 2012-es adatokkal, illetve régiós és országos számokkal. Továbbá a természetes szaporodás/fogyás kapcsán a 2017-2019 közötti időszak átlagával is számol. Fontos rámutatni, hogy a demográfiai statisztikák közül a népszámlálási adatok igazán megbízhatóak, amelyek közül csak a 2011-es adatok elérhetőek, így a fent használt adatokból – különösen a kisebb települések esetén – óvatosan vonhatók le következtetések. A hivatalos népesség és ténylegesen helyben élők száma között jelentős eltérés adódhat, amelyet a statisztikák nem jelenítenek meg.

Az Éltető Balaton-felvidékért Egyesület területén élő fiatalok (15-29) aránya 16% a teljes állandó népességben belül, ami megfelel a megyei, régiós és országos arányoknak is. A lefedett 59 település közül a legnagyobb arányban – hivatalosan – Szentjakabfán és Zalameggyesen (24%), legkevesebben Tagyonban (10%) laknak fiatalok. Jellemző, hogy a kistelepüléseken magasabb az arány – a 100 fő alatti településeken mind az ÉLTETŐ átlaga feletti a fiatalok aránya, de ez lehet statisztikai torzítás. Járások tekintetében a Sümegi és Tapolcai járás

települései a 'legfiatalosabbak' (18%, bár a tapolcai járáshoz csak 3 település tartozik), míg a balatonfüredi és veszprémi járásban lakik arányaiban a legkevesebb fiatal.

2012-höz képest a fiatalok aránya szintén az országos és régiós arányokhoz hasonlóan változott: 3%-ponttal csökkent az ÉLTETŐ területén. Egyes települések, mint Óbudavár, Zalameggyes és Hetefő hivatalosan növelték a fiatalok arányát, de a legtöbb településen (szám szerint 47-ben) csökkent a részesedésük 8 év alatt, azaz előregedett a helyi társadalom. A közepes és nagyobb (100-1000 fő közti, ill. 1000 fő feletti) településekre előregedés jellemző, ám érdekes módon a 100 fő alatti településeken 1,3 százalékpontos növekedést mutatnak a számok átlagosan. A fiatalok aránya legkevésbé (1,3 százalékpont) a Tapolcai járáshoz tartozó településeken csökkent, a leginkább pedig a Veszprémi járásban (4 százalékpont felett).

Bár nem feltétlen a fiatalok demográfiáját érinti, jelzésértékű, hogy az ÉLTETŐ települései 2019-ben a belföldi be- és elvándorlás következtében nettó 350 fővel gyarapodtak, és a települések több mint felére pozitív nettó vándorlási szaldó adódik, és itt is megáll, hogy a kisebb települések vonzóbbak, mint a nagyobbak. Ez a vonzóképeség valamelyest indikatív lehet a fiatalok helyben tartása kapcsán is.

Infrastruktúra

Oktatási infrastruktúra

Ugyan felmérésünk és stratégiánk középpontjában a 15-29 közötti korosztály áll, a térség oktatási helyzetének bemutatásába a középfokú mellett bevesszük az alsóbb szintű nevelést és oktatást is, hiszen a gyerekvállalás éppen ezt a korosztályt érinti leginkább, ahol fontos szempont lehet ennek az infrastruktúrának a helyzete is.

	BÖLCS ÖDÉK SZÁMA	BÖLCSÖ DÉSEK SZÁMA	ÓVODÁK SZÁMA	ÓVODÁS OK SZÁMA	ÁLT. ISKOLÁ K SZÁMA	ÁLT. ISKOLÁSO K SZÁMA	8. ÉVFOLYAMOSOK SZÁMA
BALATONAKALI			1	22			
BALATONCSICSÓ					1	92	7
CSABRENDEK			1	96	1	231	30
CSOPAK			1	75	1	175	12
DABRONC					1	58	10
GÓGÁNFA			1	22	1	80	
GYEPÜKAJÁN			1	14			
HALIMBA	1	5	1	71	1	157	20
KÁPTALANFA			1	35	1	124	20
KISLŐD	1	6	1	43	1	81	10
NAGYVÁZSONY	1	14	1	86	1	169	17
NEMESVÁMOS	3	19	2	121	4	327	40
NYIRÁD	1	11	1	67	2	161	18
PÉCSELY			1	34			
SÜMEG	1	12	1	182	1	461	72
SÜMEGPRÁGA			1	41			
SZENTANTALFA			1	53			
TALIÁNDÖRÖGD			1	32	1	27	

TIHANY			1	41	1	182	20
TÓTVÁZSONY	1	12	1	69	1	129	13
UKK			1	26			
ÚRKÚT	1	5	2	69	1	128	19
ZALAERDŐD			1	17			
ZALAGYÖMÖRŐ			1	30			
ZÁNKA	1	12	1	43	1	112	19
Σ	11	96	25	1289	21	2694	322

3. táblázat Forrás: KSH, Éves településsziszatistikai adatok.

A területen összesen 25 óvoda működik 1486 férőhellyel, amelyek kihasználtsága 86%-os volt 2019-ben (4 település is volt, ahol a hivatalos férőhelyeknél többen is jártak óvodába), és a kihasználtsági arány csak két településen alacsonyabb 70%-nál. A bölcsődei ellátottság ugyanakkor kedvezőtlen, alig 100 férőhely jut az 59 településre.

Az ÉLTETŐ területén továbbra is 21 általános iskola működik – bár Ukkon és Pécselyen megszűnt, és Monostorapáti már nem része az Egyesületnek, Nemesvámoson és Nyirádon bővült az intézmények száma. 2019-ben 2694 általános iskolai tanuló volt – ez az állandó lakosság 19,5%-a szemben a 2012-ben mért 21%-kal, ami szintén a térség elöregedésének jele (de a csökkenés a fiatalok számának csökkenésénél kisebb, azaz vélhető, hogy a szomszédos területekről beutazó tanulók száma nőtt). A beiskolázottak száma alapvetően követi a településméretet, így továbbra is Sümegen, Nemesvámoson és Csabrendeken van a legtöbb általános iskolás. A bejárók aránya tovább növekedett a tanulók között 2012-höz képest (34% vs 38%), ami összhangban van azzal, hogy a kisebb településeken relatíve több a fiatal.

Középfokú oktatási intézmény (gimnázium) Sümegen (2 db) és Nemesvámoson működik (1 db), előbbi településen kollégiummal (ez az újonnan létrejött Waldorf iskolának köszönhető). Ezzel már csak három középfokú oktatási intézmény működik a térségben (Dabroncban és Zánkán már nem található szakiskola, ill. szakközépiskola, ahol korábban működött, a nemesvámosi viszont új alapítású). Összesen 356 gimnáziumi tanuló volt 2019-ben – ez önmagában több, mint 2012-ben, de a szakközépiskolába járókat is ide számítva összesen közel 200 gyerekkel kevesebb részesül az egyesület területén középfokú oktatásban. Vélelmezhető, hogy a diákok többsége továbbra is jellemzően Veszprémbe, Balatonfüredre, Ajkára, Tapolcára vagy Keszthelyre jár középfokú oktatási intézménybe.

Felsőoktatási intézmény nem található az ÉLTETŐ területén.

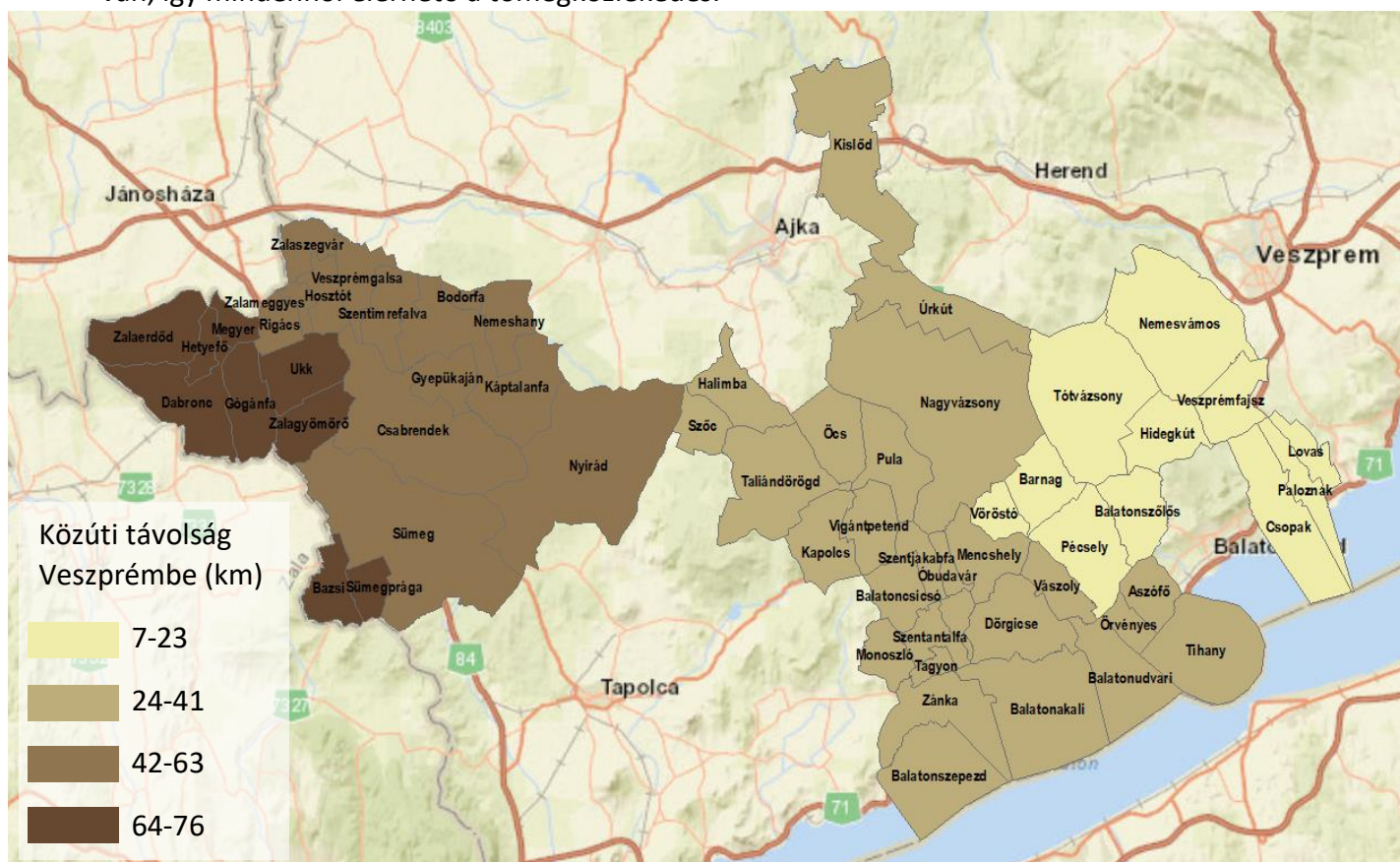
Közlekedési infrastruktúra

Az ÉLTETŐ területe meglehetősen nagy, csaknem 1000 km² kiterjedésű, közlekedési viszonyai pedig változatosak. A legfontosabb közlekedési folyosó a Veszprémbe vezető 8-as főút (E66), amely főleg az északi és nyugati települések számára teremt kapcsolatot (kiegészülve az észak-déli, Sümegen átmenő 84-es úttal), míg délen, a Balatonhoz közel a 71-es és 77-es utak jelentik a fő közúti folyosókat. Ugyanakkor az ÉLTETŐ települései közül számos éppen a 8-as főút (E66) és a 77-es út között, a 84-es úttól viszont keletre fekszik, egyfajta közúti szigetben, ahol alsóbbrendű utak biztosítják az észak-déli ráhordást.

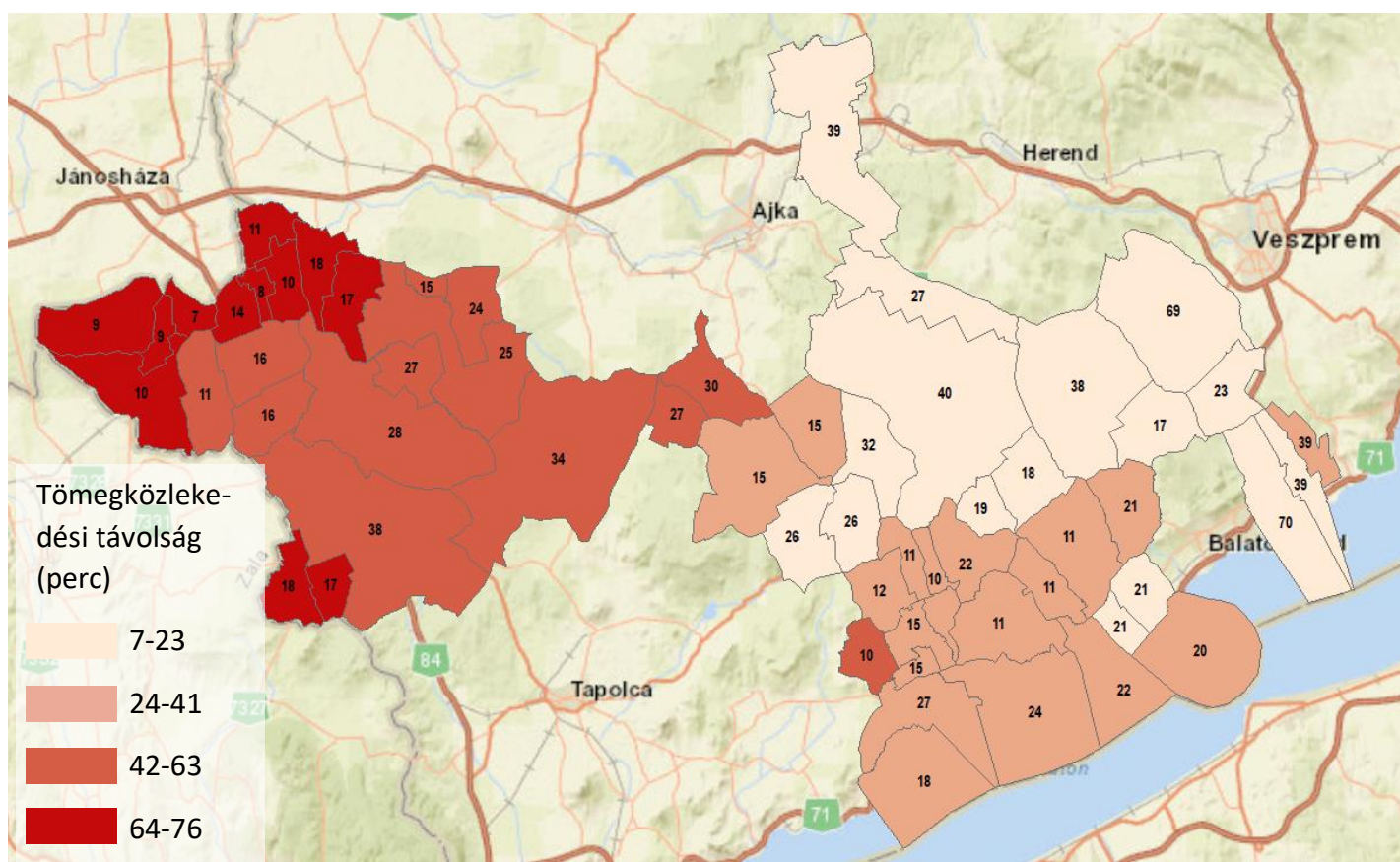
A három kétszámjegyű út kihasználtsága 70 és 20% között mozog az érintett területen – jellemzően a központi településektől (Veszprém, Sümeg, Tihany) a 'periféria' felé csökkenve (Zánka, Kapolcs, Rigács). A teherforgalom a hivatalos adatok alapján nem kirívó, de érezhető – a 71-es és 84-es úton 10%, a 77-es úton 5% körüli (a Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2019-es [forgalomszámlálási adatai](#) alapján, miután a 2020-as adatok a vírushelyzet miatt nem reprezentatívak).

Az ÉLTETŐ települései átlagosan 40 km-re fekszenek a megyeszékhely Veszprémtől (a legnyugatibb települések esetén Zalaegerszeg valamivel, de nem jelentősen közelebbi központ). A településeken átlagosan 0,43 főre jut egy személygépkocsi, ami megfelel a régiós és megyei átlagnak (és valamivel magasabb az országosnál). Ez az érték a kis (100 főnél kisebb) településeken nagyobb (0,47), ami vélhetően a rosszabb átlagos anyagi helyzetből adódhat.

A térségben 15 településen van vasútállomás (ami javulás a 7 évvel ezelőtti 12-höz képest): Aszófő, Balatonakali, Balatonszepezd, Balatonudvari, Csopak, Dabronc, Dörgicse, Gógánfa, Kislőd, Örvényes, Rigács, Sümeg, Ukk, Zalagyömörő, Zánka. Ezek zömmel Balaton parti falvak a Tapolca-Budapest vasútvonalon. Itt, főleg a nyári szezonban, gyakran járnak a vonatok. A nyugati, Tapolca-Ukk vonalon gyérebb a közlekedés, a vonal állapota is rosszabb, de a villamosítással egybekötött felújítás zajlik. Autóbuszállomás vagy -forduló minden településen van, így mindenhol elérhető a tömegközlekedés.

3. ábra Az átlagos közúti távolság Veszprémbe (Google Maps tervezés alapján, km).

4. ábra A színek a Veszprémtől mért átlagos (becsült) tömegközlekedési távolságot mérik percben kifejezve (ld. színskála), a számok pedig a Veszprémbe menő hétköznapi vonat és/vagy buszpárok számát adják meg, szeptember 19-én.

Az átlagos 40 km-es közúti távolság a megyeszékhelytől jelentősnek mondható, és az átlagos (becsült, illusztratív) menetidő is viszonylag sok: közel 80 perc. Ugyanakkor csak 3 település van, ahol napi 10-nél kevesebb vonat/busz indulna (akár átszállásokkal) Veszprémbe, azaz tömegközlekedési lehetőségek jellemzően adóttak, csak gyakran lassan, sok átszállással.

Nem meglepő módon a nagyobb (1000 fő feletti) települések közlekedési helyzete jobb: az átlagos menetidő 1 óra, közel 40 indulás van egy hétköznap, és a közúti távolság átlaga is csak kb. 30 km. A településméret csökkenésével ezek az adatok mind fokozatosan romlanak.

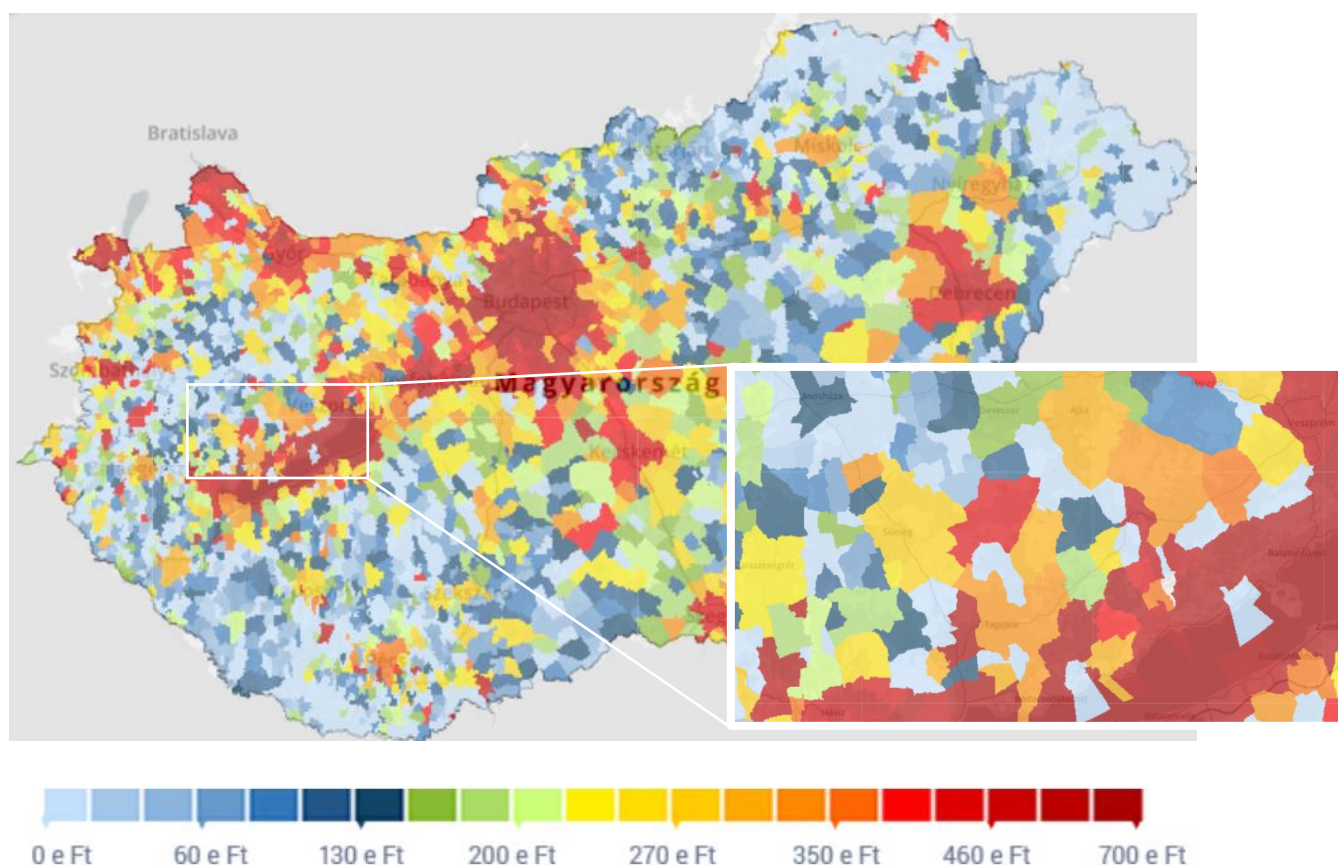
Kerékpárút a Balaton melletti településeken végig biztosított, amelyet kiegészítenek más, közutak melletti kerékpárutak (pl. a Veszprémtől Nemesvámoson át Nagyvázsonyig futó, vagy a Veszprém-Alsóörs, Veszprém-Balatonfüred vonal, esetleg a Sümeg-Tapolca út). Emellett viszont önkormányzati kerékpárútból kevés van: 9 településen összesen 17,5 km a KSH adatai alapján (ennek a nagy része a Balaton mellett). Azaz a kerékpárutak inkább a turisztikailag kiemelt területeken létesülnek.

Lakásállomány

Az érintett területen átlagosan 2,3 főre jut egy lakás, ami valamivel rosszabb, mint az országos átlag (2,2) – ez különösen azzal együtt lehet probléma, hogy a balatoni települések esetén számos nyaraló a gyakorlatban kiesik a lakásállományból. Ugyanakkor a nagyobb (3 vagy annál

több szobás lakások) aránya a teljes lakásállományban jobb, mint az országban (60% vs. 52%). Az egy lakásra jutó lakosok száma értelemszerűen a településmérettel fordítottan arányosan változik. 2020-ban újonnan csak 67 lakás épült, ami 4%-os megújulási ráta, szemben az országos 6%-kal, építési engedélyt viszont viszonylag sokat, 206-ot adtak ki, ami kétszerese az országos átlagnak a lakásállományra vetítve (12% vs. 5%).

A térségre a kedvező fekvés és a pozitív vidékkép miatt a magas lakásárak jellemzőek, a Balaton-közi területeken már fővárosi szintet megütve – miközben a helyi jövedelmi viszonyok ennél kedvezőtlenebbek. Ez megnehezíti a helyieknek új lakások, telkek vásárlását.

5. ábra Magyarországi ingatlanárak 2021 nyarán, kiemelve az ÉLTETŐ hozzávetőleges területét. A térkép elsősorban érzékeltetési és nem adatközlési célú. Forrás: ingatlan.net.hu.

Kulturális és sportinfrastruktúra

Az ÉLTETŐ területének összes településén továbbra is működik könyvtár, öt településen (Nagyvázsony, Nemesvámos, Paloznak, Sümeg, Tihany) múzeum, Csopakon mozi, számos településen pedig tájház, falumúzeum, helyi gyűjtemény található. A térség kulturális életének továbbra is meghatározó elemei a falunapok, és a távolról is vendégeket vonzó fesztiválok. Ilyen például a 10 napon át tartó Művészetek Völgye fesztivál, amely az egyik legnagyobb volumenű és legismertebb vidéki fesztivál hazánkban. A rendezvény minden év júliusának végén - augusztusának elején kerül megrendezésre, 2021-ben a 30. alkalommal. Három település, Kapolcs, Vigántpetend és Taliándörögd adják a helyszínt, és a vendéglátásból a helyiek is kivehetik a részüket falusi vendégasztallal vagy szálláshely szolgáltatásával. A

balatoni településeken a nyári szezonban aktívabb a kulturális élet, számos előadással, rendezvénnyel, kisebb fesztivállal.

Összesen 13 településen van sportcsarnok, sportpálya, jellemzően az iskolánál vagy a helyi futballklubnál. Fürdő egyik településen sincs, de a Balaton parti községeknek van strandja.

Gazdasági helyzet

2019-ben 6903 regisztrált vállalkozás működött a térségben, illetve 2524 egyéni vállalkozó is szerepel a nyilvántartásban. Mindkettő jelentős növekedés 2012-höz képest (2337 és 1339), ami különösen a némileg csökkent népességszám mellett utal jelentős gazdasági aktivitásnövekedésre. A gazdasági szerkezet átalakulását ugyanakkor jelzi, hogy 2019-re a korábbi 1250 őstermelőből már csak 990 maradt a térségben.

	REGISZTRÁLT VÁLLALKOZÁSOK SZÁMA (DB)	[HELYI IPARÜZÉSI ADÓ (ÁLLANDÓ)]	REGISZTRÁLT EGYÉNI VÁLLALKOZÓK (DB)	REGISZTRÁLT ŐSTERMELŐK (DB)	REGISZTRÁLT NONPROFIT SZERVEZETEK (DB)
ASZÓFŐ	123	1,6%	50	16	5
BALATONAKALI	191	2%	52	21	10
BALATONCSICSÓ	73	1,5%	25	20	10
BALATONSZEPEZD	90	2%	31	8	7
BALATONSZŐLŐS	139	1,6%	56	22	5
BALATONUDVARI	105	2%	22	14	7
BARNAG	30	1%	8	6	6
BAZSI	67	2%	27	20	2
BODORFA	17	2%	4	7	1
CSABRENDEK	297	2%	141	49	13
CSOPAK	523	2%	154	16	33
DABRONC	44	2%	12	14	2
DÖRGICSE	78	1,4%	18	20	5
GÓGÁNFA	89	2%	25	30	8
GYEPÜKAJÁN	23	2%	7	4	1
HALIMBA	105	2%	43	12	7
HETYEFO	11	2%	-	4	-
HIDEGKÚT	103	0,8%	52	7	5
HOSZTÓT	9	2%	3	5	-
KAPOLCS	108	1,7%	27	6	9
KÁPTALANFA	86	0,5%	24	28	9
KISLŐD	126	2%	43	17	8
LOVAS	122	1,7%	44	21	9
MEGYER	20	0%	7	1	1
MENCSEHELY	50	1%	17	7	3
MONOSZLÓ	35	1,8%	10	7	4
NAGYVÁZSONY	317	2%	116	66	29
NEMESHANY	67	2%	20	21	3
NEMESVÁMOS	514	2%	257	38	32
NYIRÁD	154	2%	73	16	20

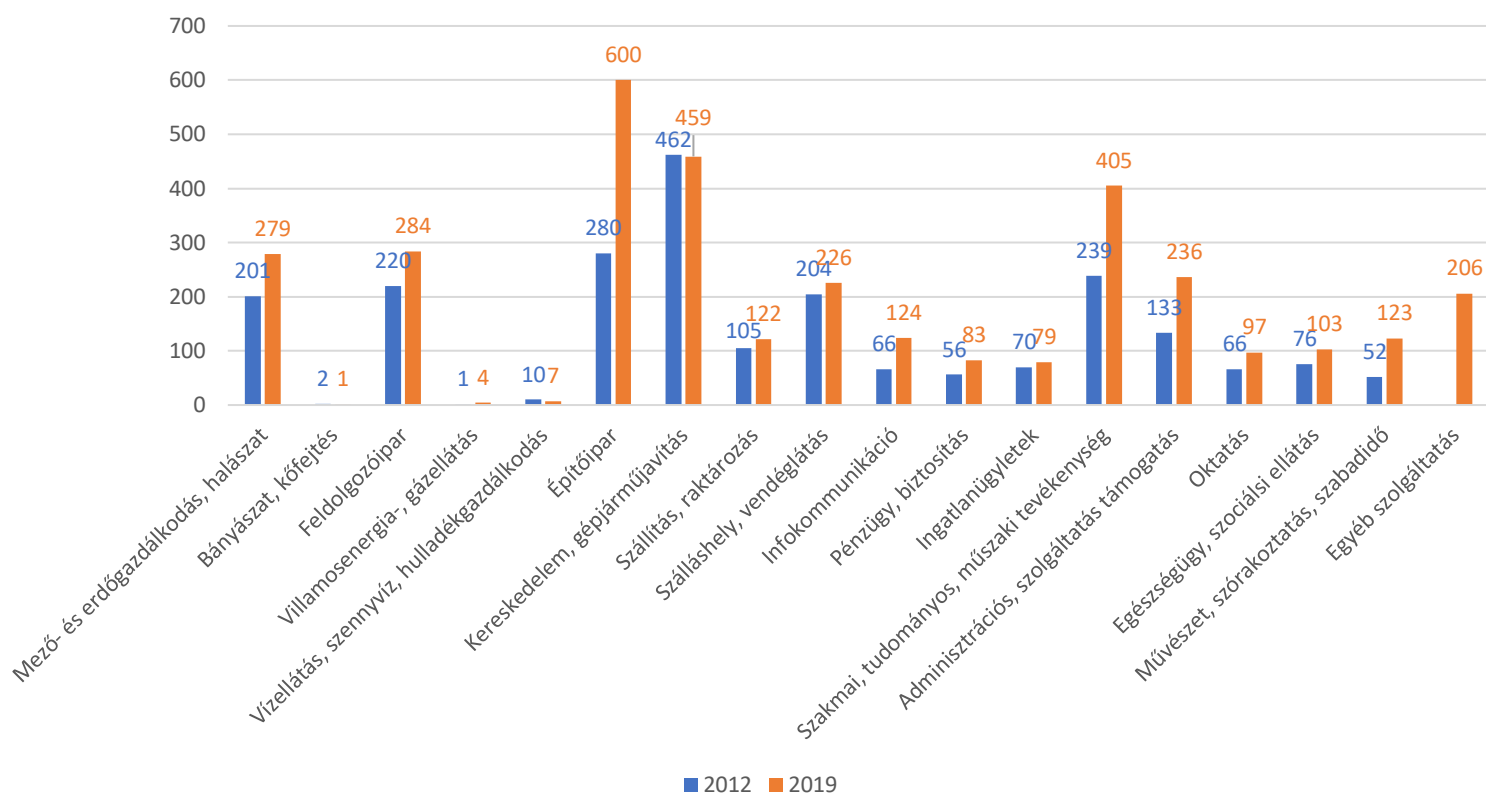
ÓBUDAVÁR	33	0%	2	3	6
ÖCS	33	1,8%	8	2	1
ÖRVÉNYES	59	2%	14	9	2
PALOZNAK	122	1,8%	34	3	6
PÉCSÉLY	116	1,6%	36	14	8
PULA	44	2%	9	9	3
RIGÁCS	16	1,5%	4	3	4
SÜMEG	800	2%	378	87	70
SÜMEGPRÁGA	56	2%	30	12	5
SZENTANTALFA	175	2%	62	58	6
SZENTIMREFALVA	19	2%	6	5	-
SZENTJAKABFA	47	0%	14	9	2
SZŐC	32	2%	10	13	2
TAGYON	50	1%	17	9	3
TALIÁNDÖRÖGD	111	1,8%	35	22	8
TIHANY	385	2%	112	16	33
TÓTVÁZSONY	206	1,8%	104	31	19
UKK	41	2%	10	12	2
ÚRKÚT	194	2%	85	26	15
VÁSZOLY	69	1,7%	34	3	5
VESZPRÉMFÁJSZ	59	2%	19	13	4
VESZPRÉMGALSA	41	2%	10	12	1
VIGÁNTPETEND	42	2%	14	7	6
VÖRÖSTÓ	26	2%	4	8	4
ZALAERDŐD	37	2%	7	11	3
ZALAGYÖMÖRŐ	57	1,5%	15	15	5
ZALAMEGGYES	6	2%	-	4	-
ZALASZEGVÁR	18	2%	6	6	2
ZÁNKA	293	1,9%	77	45	16
Σ	6903	1,71%	2524	990	495

4. táblázat Forrás: KSH, Éves településstatisztikai adatok, [MÁK adatok](#). A különböző oszlopokban zölddel jelölve azok a települések, ahol az egy főre eső regisztrációk száma magasabb az ÉLTETŐ átlagánál.

A térségben mindegyik településen vannak regisztrált vállalkozások és őstermelők, és szinte mindenhol vannak egyéni vállalkozók és nonprofit szervezetek is. A terület lakosságának átlag 6%-a egyéni vállalkozó, 4%-a őstermelő és minden ötödik lakosra jut egy vállalkozás. A legtöbb egyéni vállalkozás a vártan megfelelően Sümegen működik, és egyértelmű a városok, az 1000 főnél nagyobb települések dominanciája. Az egy főre eső vállalkozások tekintetében a kisebb települések vannak az élen (Meger, Óbudavár, Tagyon, Vászoly), ami ugyanakkor a kis településméret miatt könnyen lehet egy-egy torzító hatás (pl. alacsony iparüzési adószint) hatása, nem feltétlen tükrözve valós gazdasági súlyt.

Foglalkoztatottak száma szerint dominálnak a kisvállalkozások: összesen 120 db 10 fős vagy annál nagyobb vállalat működik a területen (2012-ben 96), amelyek közül 2 500 fő feletti. De működik 19 db 50-249 fős, 24 db 20-49 fős és 75 db 10-19 fős vállalkozás is a térségben.

Szektorális megoszlás

5. táblázat Működő, társas vállalkozások adatai. Forrás: KSH, Éves településstatistikai adatok.

A szektorális megoszlása alapján látható, hogy csökkent a mezőgazdaság súlya, és az építőipar lett a legjelentősebb gazdasági ág. De jelentősen növekedett a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet, illetve az adminisztrációt, szolgáltatás támogatást végzők száma is, ami magasabb hozzáadott értékű tevékenységet sejtet. Szintén nőtt az oktatási és művészeti, szabadidős tevékenységet végző vállalkozások száma is.

Ide kapcsolódó, jelentős folyamatként megemlíthetjük a vidéki területekre történő urbánus középosztályi, értelmiségi beáramlást, más szóval a dzsentrifikációt. Ennek egyik meghatározó, és a folyamatot gyorsító oka a Covid-járvány, ami a távmunka és a távoktatás elterjedésével lehetővé tette a hosszabb távú vidéki tartózkodást. Ezáltal megváltoztak a vidékre költözés lehetőségei, sokan 'leköltöztek' az eddig csak nyaralóként használt ingatlanokba. Az ingatlanárak ennek nyomán az országos drágulás üteménél is jobban emelkedhetnek, különösen, ha az életmódbeköltözők mellett megjelennek a befektetők is.

Látványos a munkanélküliek számának csökkenése: 2012-höz képest gyakorlatilag megfeleződött számuk (1138 vs. 2234). A fiatalok munkanélküliségi aránya is viszonylag kedvező – az ÉLTETŐ egész területén összesen 204 fő 30 év alatti munkanélkülit tartottak nyilván 2019-ben, ami az azonos korú népesség 3,1%-a, szemben a 3,7%-os országos átlaggal. Ez arra utal, hogy a térségben fiatalon is munkához lehet jutni – kérdés azonban, hogy az a munka mennyire áll összhangban a végzettséggel és az egyéni tervekkel.

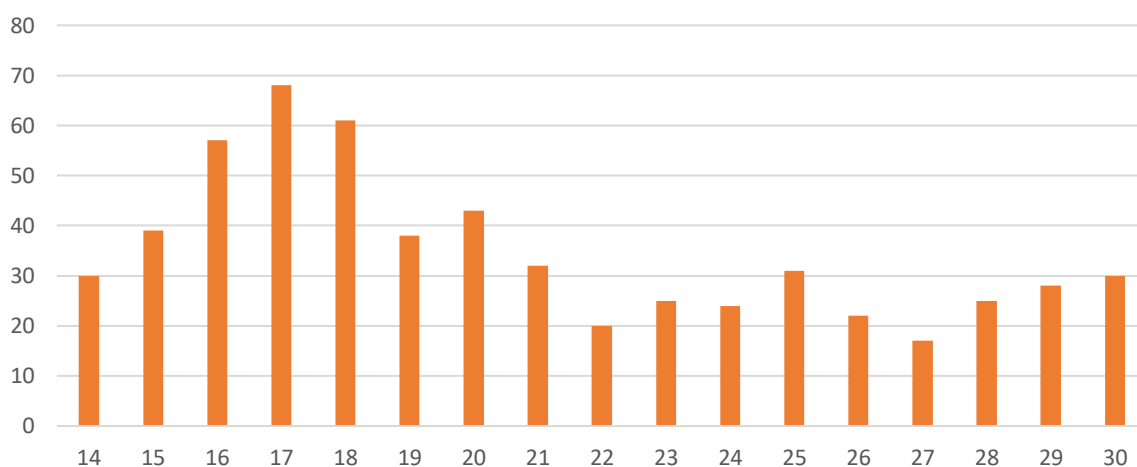
KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS ELEMZÉSE

A helyzetelemzéshez, a korábbi Ifjúsági Stratégiához hasonlóan, készült a helyi fiatalok körében egy online lekérdezett kérdőív, amelyet 2021. március 12. és május 16. között volt lehetőség kitölteni. A kérdések az alapvető demográfiai mutatók mellett a munkavégzésre, munkalehetőségekre, a közösségi média használatra és kommunikációra, a településhez és környékéhez fűződő viszonyra, a közösségi részvételre és a digitalizációra vonatkoztak. A kérdőívre összesen 590 kitöltés érkezett, amely a 6691 fős 15-30 év közti populációnak igen jelentős aránya¹, közel 9%-a (és magasabb, mint a 2013-as 531 fő). Így bár a kitöltés nem reprezentatív mintán történt, a kérdőív eredményei robusztusak.

Kitöltők demográfiája

A kérdőívet 374 nő és 216 férfi töltötte ki, így a nemi megoszlásban tapasztalható némi torzítás. Az életkori megoszlás az alábbi ábrán látható, a kitöltők medián életkora 20,2 év, ami szerencsés, hiszen sikerült éppen az oktatás és a munkavállalás határán megszólítani a fiatalokat.

A kitöltők életkorának megoszlása

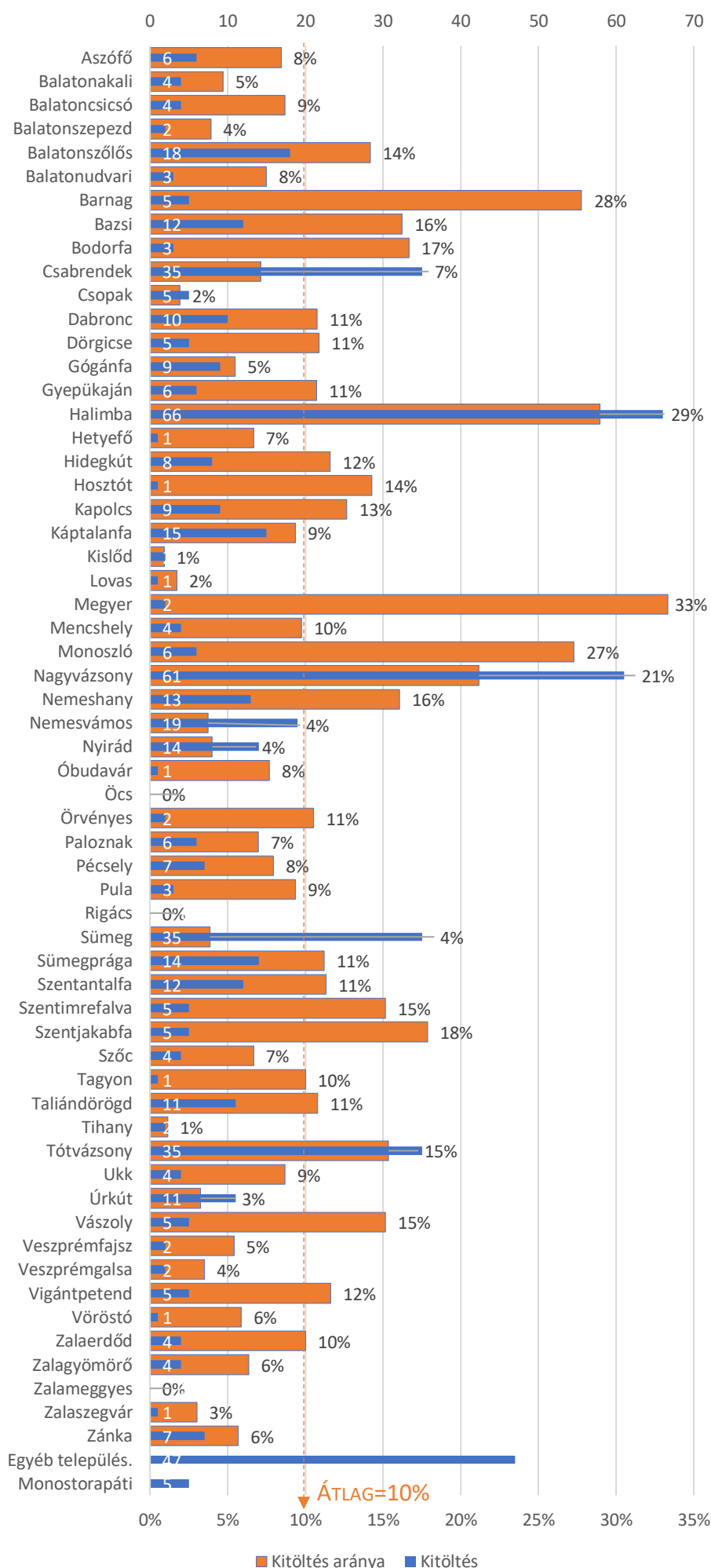

6. táblázat A válaszadók megoszlása életkoruk szerint, évenként (fő).

A kitöltések az ÉLTETŐ térségéből érkeztek, 59 településéből 56-ról (Öcs, Rigács és Zalameggyes településekről nincs kitöltő), illetve Monostorapátiból (amely korábban tagja volt az ÉLTETŐ-nek), valamint 'egyéb településekről'. Az alábbi ábrán az adott településről érkezett kitöltők száma, illetve a fiatalok népességén belül a kitöltők aránya látható. Arányaiban a legtöbb kitöltés Megyer, Monoszló, Halimba és Barnag településekről érkezett (25% felett), összességében elmondható, hogy a településméret növekedésével a kitöltők aránya csökken.

¹ A KSH demográfiai adatai 1-29 éves korosztály mérését teszik lehetővé, míg a kérdőív életkori tartománya 15-30 év volt – a két adatot átfedve használjuk a továbbiakban, feltételezve, hogy ez nem okoz jelentős torzulást.

Kérdőív kitöltői településenként

6. ábra Az egyes településekről származó kitöltések abszolút száma (kék oszlop, fehér szám) és aránya a település 15-29-es lakosságában (narancs oszlop, fekete százalékos értékek).

Kulcsproblémák és lehetőségek

A kérdőív több kérdésben is vizsgálta, hogy a válaszadók milyen helyi problémákkal szembesülnek, mi köti őket a településhez és a vidékhez, illetve min változtatnának a legszívesebben. A felmérés egésze szempontjából az ezen kérdésre adott válaszok festik a legkomplexebb, ugyanakkor talán leginkább leíró képet a fiatalok aktuális helyzetéről, ezért ezeket kiemelten elemezzük.

A fiatalok településükkel és a vidékkel szembeni hiányérzetét abszolút dominálja a tágan értelmezett lehetőségek hiánya – vagy legalábbis ennek percepciója. A válaszadók által megjelölt legfontosabb probléma továbbra is a helybeli munkalehetőségek és fizetések gyenge, vagy legalábbis a régiós és országos centrummal nem versenyképes színvonala. A válaszadók bő harmada jobb munkalehetőséget és biztosabb megélhetést szeretne látni azért, hogy biztosabban helyben maradjon. Szintén erős hiánként mutatkozik a szórakozási és szabadidős lehetőségek szűk köre, a szolgáltatások gyengébb színvonala. A korábbi felméréshez képest új elemként jelent meg a lakhatás problémája – több válaszadó szerint (akik 20 települést fednek le) nehezen vagy egyáltalán nem megfizethetők a telkek, házak a helyiek számára.

SZEMPONT	DEFINIÓ	ARÁNYA A VÁLASZADÓK KÖZÖTT, 2013	ARÁNYA A VÁLASZADÓK KÖZÖTT, 2021
MUNKA, FIZETÉS, MEGÉLHETÉS	Képzettségének megfelelő, közeli, megfelelő (versenyképes) megélhetést biztosító munkalehetősége lenne	29,4%	37,9%
SZÓRAKOZÁS	Több és/vagy minőségibb szabadidős, sport, kulturális tevékenységre lenne lehetőség	11,5%	10,2%
SZOLGÁLTATÁSOK	Helyi infrastruktúra fejlődne - legjellemzőbben bolt, internetszolgáltatás és ügyintézés	5,7%	8,3%
LEHETŐSÉG	Általában több lehetőség lenne (nem részletezi)	-	7,8%
LAKHATÁS	Elérhető lenne a megfizethető áru lakhatás a helyieknek (saját tulajdonban)	-	7,1%
KÖZÖSSÉG	Biztosított lenne a meglévő (vagy korábban megvolt) erős közösség, a helyi ismeretségek, hálók; javulna a mostani közösségi élet, a befogadás	13,7%	5,4%
KÖZLEKEDÉS	Javulna az utak és a tömegközlekedés minősége	6,9%	5,2%
CSALÁD	Itt él(ne) a családja, közeli barátai	0,4%	4,1%
AKTIVITÁS	Vannak/lennének kifejezetten helyi kezdeményezések, jobbitó szándékok	-	3,0%
MINDENKÉPP MARADNA	Mindenképp maradna	3,1%	3,0%
FIATALOSSÁG	Lenne sok és aktív fiatal, fiataloknak szóló programok, támogatások	-	2,2%
KÖRNYEZET	Biztosított a szép és nyugodt környezet	1,5%	1,9%
FEJLŐDÉS	A település fejlődjön, mostani fejlődése fennmaradjon (nem részletezi)	8,4%	1,9%
NE VÁLTOZZON	Minden maradjon úgy, ahogy most van	-	1,9%
OKTATÁS	Jobbak lennének a saját (jellemzően felsőoktatás), illetve a gyerekei oktatási lehetőségei	4,6%	1,5%
NYUGODT	Megmaradna a nyugodt, falusias környezet	-	1,0%
VÁROSÍASODÁS, BEKÖLTÖZŐK	Visszaszorulna a városokból való beáramlás, a városiasodás	-	1,0%
BIZTONSÁG	Biztonságosabb lenne a közérzete	0,4%	0,8%
NEM MARADNA	Semmiképpen sem maradna	5,0%	0,2%

7. táblázat A kérdőívben a „Szívesen maradnék vidéken, ha.....” nyílt végű kérdésre adott válaszok kódolásával (a táblázatban szereplő definíció alapján) kapott eredmények. Egy válaszadó válaszában több kategóriára is reflektálhatott. A nem értelmezhető, vagy túlságosan specifikus válaszokat kiszűrtük. A 2021-es megoszlás az adott kategóriára érkezett válaszok aránya a teljes kitöltők (590) arányában – a több válaszlehetőség miatt itt az egyes értékek összege magasabb, mint 100%. A 2013-as eredmények eltérő, de nagyrészt megfeleltethető kategorizálása némi torzítást okoz. A 2013-as eredmények összege nem 100%, mivel az az elemzés a nem értelmezhető válaszokat is bevette az eloszlásba (egyéb kategóriában).

A fentiekkel egybevéve, hogy miben segítenének szívesen a megkérdezettek, mik azok a problémák, amelyeket akár alulról szerveződő módon, helyi erőforrásokkal is megoldhatónak látnak. A legfontosabb helyi problémaként megjelölt munkalehetőségek hiánya és fizetések hiánya nem ilyen (legalábbis a válaszok között alig merül fel). A legfontosabb alulról jövő fejlesztési lehetőség egyértelműen a tágabb értelemben vett szabadidős lehetőségek javítása. Ennek alapvetően három – egymással némileg átfedő – iránya kristályosodik ki a válaszokból:

1. A sportolást, fizikai aktivitást lehetővé tevő infrastruktúra fejlesztése. A leggyakoribb ilyen – a táblázatban külön is jelzett – specifikus fejlesztési igény a játszóterekre vonatkozik: 13 településen is felmerült az igény új játszótérre vagy a meglévő fejlesztésére (egynél több válaszadó jelezte ezt Bazsi, Halimba, Nagyvázsöny, Dabronc, Szentimrefalva, Zalagyömrő, Nyírad, Zánka és Úrkút településekről).

A játszótérek felül a válaszok több mint hatodában felmerül az igény a helyi sport és szabadidős infrastruktúra fejlesztésére. Jellemzően szabadtéri vagy zárt kondik, a focipályák felújítása, kerékpáros infrastruktúra, adott esetben strandfejlesztés jelenik meg a javaslatok között. Összesen 22 településről érkezett ilyen visszajelzés. A realitásérzék jelzi, hogy ezek mind közepes vagy nagy települések.

2. A válaszok több mint tizedében, összesen 25 településről (több nagy, 1000 fő felettiről) megjelent a kifejezett igény valamilyen helyi közösségi térre. Ez leggyakrabban szórakozásra (bulikra) is alkalmas ifjúsági klubként merült fel, de több válasz már egy részben fedett, szabadon használható összejövetelekre alkalmas tűzrakóhellyel is elégedett lenne. Nehézség, hogy több válaszadó is inkább kulturális térként (kiállításoknak, kultúrprogramoknak, akár mozinak) teret adó helyként képzelte ezt el, míg sok fiatal leginkább a napközbeni és esti szórakozási lehetőséget keresi – a két funkció összeegyeztetése sok helyütt kihívást jelenthet. Ehhez kapcsolódik, hogy több válaszban is felmerült a helyieknek szóló vendéglátóhelyek hiánya.
3. Az infrastruktúra megléte mellett sokak javasolják több helyi, rendszeres program szervezését, a kulturális élet bővítését, aktívabb helyi életet elvárva.

Szintén sokakat foglalkoztat a tágabban értelmezett településkép helyzete. Számos javaslat érkezett helyi szemétszedési akciókra, közterületek tisztítására, de hasonlóan sokan javasolják a zöldítést (parkosítás, virágok kiültetése, de akár közösségi kertészkedés is). Szintén viszonylag gyakran felmerült a leromlott állagú épületek felújítása, különösen, ha azok helyi értéket jelentenek (pl. templom, történelmi lakóházak), illetve általában a helyi értékek, emlékek megőrzése. A közlekedési infrastruktúra javítását is többen felvetették, leggyakrabban az utak és a buszmegállók felújítását.

A 2013-as felmérés eltérő jellege miatt a válaszok nem hasonlíthatók össze direktben, de abban az időszakban is egyértelműen a helyi sport- és kulturális élet fellendítésére volt a legtöbb válaszadónak javaslata, ötlete. Noha a 29% körüli nem tudja/nem válasz arány magas, kifejezetten azt, hogy nem segítenének, nem tennének a település fejlesztéséért csak elszórva választották (2013-ban még 12%).

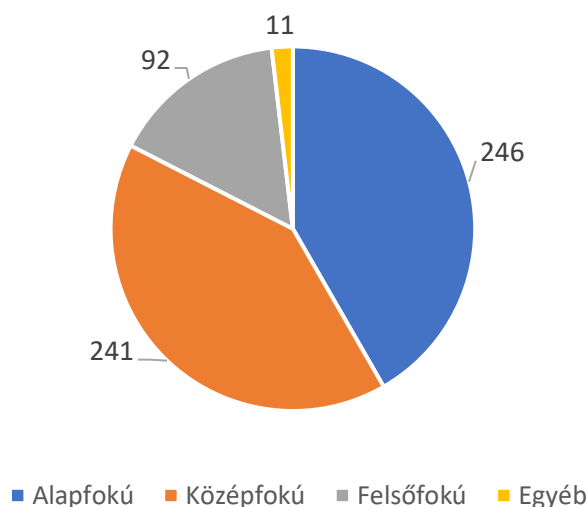
TÉMA	ARÁNYA A VÁLASZADÓK KÖZÖTT, 2021
SPORT/SZABADIDŐ LÉTESÍTMÉNY	16,4%
KLUB, KÖZÖSSÉGI/KULTÚR TÉR	11,7%
PROGRAMOK	11,0%
ZÖLDÍTÉS	8,5%
SZEMÉTTYŰJTÉS, TAKARÍTÁS	7,6%
JÁTSZÓTÉR	6,6%
KÖZLEKEDÉS, INFRASTRUKTÚRA	6,4%
RESTAURÁCIÓ, FELÚJÍTÁS, HELYI EMLÉKEK	6,3%
SEGÍTENE	4,1%
VENDÉGLÁTÁS	2,4%
TURIZMUS	2,2%
BOLT	2,0%
MUNKALEHETŐSÉG	1,4%
EGYÜTTMŰKÖDÉS	1,2%
LAKHATÁS	0,3%
NINCS ÖTLETE/NEM VÁLASZOLT	28,6%

8. táblázat A kérdőívben a „Van-e ötleted, mit lehetne közösen elkészíteni, változtatni, szebbé és élhetővé tenni a településeseden, aminek Te is örülnél, és aminek az elkészítésében, felújításában Te is szívesen részt vennél?” nyílt végű kérdésre adott válaszok kódolásával kapott eredmények. Egy válaszadó válaszában több kategóriára is reflektálhatott. A nem értelmezhető, vagy túlságosan specifikus válaszokat kiszűrtük. A 2021-es megoszlás az adott kategóriára érkezett válaszok aránya a teljes kitöltők (590) arányában – a több válaszlehetőség miatt itt az egyes értékek összege magasabb, mint 100%.

Végzettség és munkahely

A kitöltők alacsonyabb átlagéletkora miatt nem meglepő, hogy többségük iskolai végzettsége általános vagy középiskolai. A 22 évesek vagy annál idősebbek válaszait tekintve a válaszadók több mint negyedének van egyetemi és harmadának közép fokú végzettsége. A felsőfokú végzettségűek egy kivétellel közepes (100-1000 fő) vagy nagy (1000 fő fölött) településeken laknak, a legtöbben Nemesvámoson, Nagyvázsonyban és Csabrendeken (9-8-7).

Kérdezettek iskolai végzettsége kategóriák szerint

7. ábra A válaszadók megoszlása végzettségük szerint.

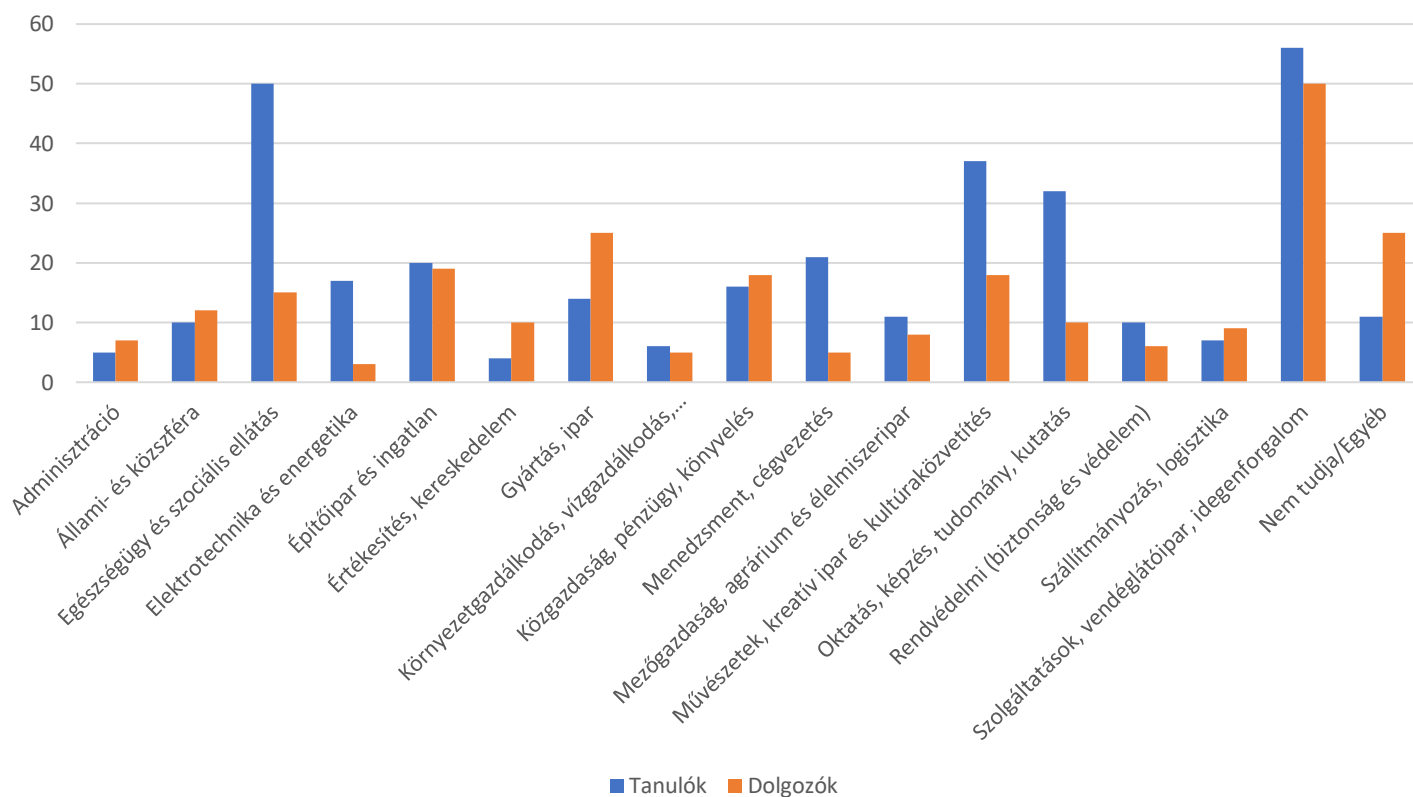
Szintén az átlagéletkor magyarázza, hogy a válaszadók nagy többsége még tanuló. A dolgozók átlagéletkora 25,6 év, ami azt jelzi, hogy kevés a korai iskolaelhagyó (a válaszadók között összesen egyetlen 18 év alatti van, aki már nem tanul saját bevallása szerint).

FOGLALKOZÁS	FŐ
TANULÓ	327
DOLGOZIK	160
TANUL ÉS DOLGOZIK	60
EGYIK SEM	9
GYES/GYED/HÁZTARTÁSBELI	34

9. táblázat A válaszadók megoszlása aktivitási kategória szerint.

A kérdőív kitért arra is, hogy a válaszadók milyen munkakörben dolgoznak, illetve szeretnének dolgozni a jövőben. Kettéválasztva a még tanulókat és a már dolgozókat, az alábbi grafikon mutatja a tanulók esetén a vágyott, a dolgozók esetén az űzött foglalkozást. Látható, hogy a tanulók több esetben is a magasabb presztízsű tevékenységek felé orientálódnak (menedzsment, oktatás-kutatás, művészetek-kreatívipar), illetve látványos az egészségügyi-szociális terület kiugrása (ezt magyarázhatja adatfelvételi torzítás is – a sok női válaszadó, de akár az is, hogy a munka világába belépve többen is elhagyják a képzettségük szerinti szakmát). A dolgozók között az értékesítés és a gyártás van felülreprezentálva (elsősorban a nemesvámosi és veszprémi üzemek miatt) – ezek vélhetően kevésbé vágyott tevékenységek.

Jelenlegi vagy tervezett munkakör

8. ábra A válaszadók megoszlása gazdasági ágak alapján a szerint, hogy mely szektorban dolgoznak jelenleg, vagy terveznek a jövőben elhelyezkedni.

Összességében sokan dolgoznak a szolgáltatási területen, ez részben vélhetően köszönhető a térség idegenforgalomban aktív részeinek. A mezőgazdaság, környezetipar kifejezetten alulreprezentált, míg az építőipar és gyáripar, ha nem is emelkedik ki, de a második és harmadik legnagyobb foglalkoztató a válaszadó fiatalok között.

A kérdőívben 24% válaszolta, hogy a nincs képzettségüknek megfelelő munkahely a településükön vagy környékén, 51% válaszolta erre a kérdésre, hogy van a képzettségüknek megfelelő munkahely, 25%-uk pedig még nem foglalkozott ezzel a problémával. Ez határozott javulás 2013-hoz képest, amikor is a válaszadók 42%-a vélte úgy, hogy nem talál(na) a képzettségének megfelelő munkahelyet helyben. A munkalehetőségekkel legkevésbé elégedettek a művészeti-kreatívipari területen dolgozók. Ez és a menedzsment terület az egyetlen, ahol több a lehetőségekkel elégedetlen, mint az elégedett. A helyben meglévő lehetőségekkel leginkább (70% fölötti arányban) a gyáripari, mezőgazdasági és rendvédelmi területen elégedettek a válaszadók.

	NEM ELÉGEDETT	ELÉGEDETT	NEM TUDJA
ADMINISZTRÁCIÓ	24%	41%	35%
ÁLLAMI- ÉS KÖZSZFÉRA	18%	59%	23%
EGÉSZSÉGÜGY ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁS	18%	59%	23%
ELEKTROTECHNIKA ÉS ENERGETIKA	30%	35%	35%
ÉPÍTŐIPAR ÉS INGATLAN	18%	59%	23%
ÉRTÉKESÍTÉS, KERESKEDELEM	44%	44%	13%
GYÁRTÁS, IPAR	19%	74%	7%
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, VÍZGAZDÁLKODÁS, ERDŐGAZDÁLKODÁS, KÖRNYEZETVÉDELEM	17%	50%	33%
KÖZGAZDASÁG, PÉNZÜGY, KÖNYVELÉS	15%	47%	38%
MENEDZSMENT, CÉGVEZETÉS	35%	23%	42%
MEZŐGAZDASÁG, AGRÁRIUM ÉS ÉLELMISZERIPAR	17%	75%	8%
MŰVÉSZETEK, KREATÍV IPAR ÉS KULTÚRAKÖZVETÍTÉS	33%	27%	40%
OKTATÁS, KÉPZÉS, TUDOMÁNY, KUTATÁS	28%	57%	15%
RENDVÉDELMI (BIZTONSÁG ÉS VÉDELEM)	0%	76%	24%
SZÁLLíTMÁNYOZÁS, LOGISZTIKA	35%	47%	18%
SZOLGÁLTATÁSOK, VENDÉGLÁTÓIPAR, IDEGENFORGALOM	23%	54%	22%
NEM TUDJA/EGYÉB	0%	17%	83%

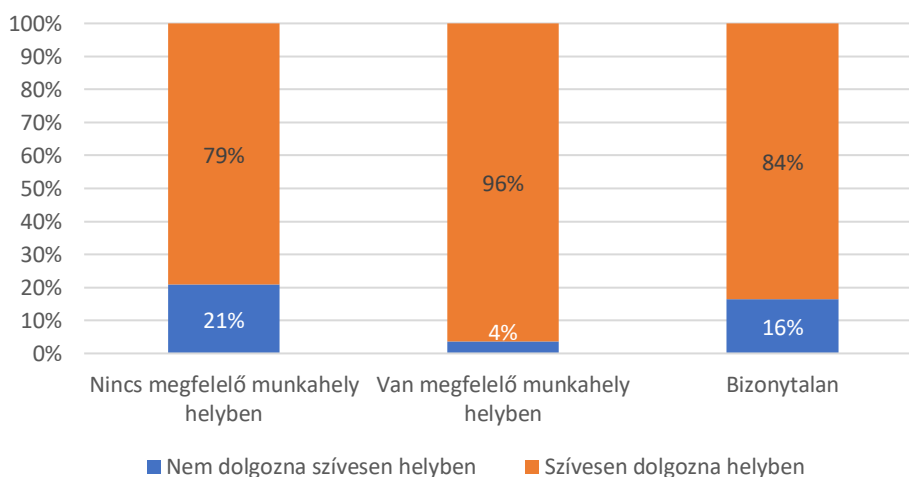
10. táblázat Az egyes szektorokban dolgozók vagy dolgozni vágyók megoszlása aszerint, hogy mennyire elégedettek a településükön vagy környékén elérhető, az adott szektorhoz tartozó munkalehetőségekkel. Narancssal kiemelve azokat a szektorokat, ahol több az elégedetlen, mint elégedett, zölddel pedig azokat, ahol abszolút értékben több az elégedett (50% fölötti érték).

A munkalehetőségek kereslet-kínálati viszonylagos egyensúlya is fontos oka lehet annak, hogy a válaszadóknak alig 12%-a jelezte, hogy nem szívesen dolgozna a saját településén vagy a Balaton-felvidéken – ez az arány 2013-ban még 20% körül volt. A túlnyomó többség – 526 válaszadó – szándéka szerint helyben vállalna munkát, ami pedig az egyik legfontosabb helyi megtartó erő lehet. Ezt jelzi az is, hogy a helyben képzettségüknek megfelelő munkát nem találók közül kerül ki a legtöbb, nem helyben munkát vállalni tervező (28 a 106-ból), míg a helyi munkalehetőségekkel elégedettek közül sokkal kevesebben keresnének máshol munkát (11-en a 293-ból). Ugyanakkor a bizonytalanok (jellemzően még tanulók) között is többen terveznek máshol (25-en a 127-ből).

	NEM DOLGOZNA SZÍVESEN HELYBEN	SZÍVESEN DOLGOZNA HELYBEN
NINCS MEGFELELŐ MUNKAHELY HELYBEN	28	106
VAN MEGFELELŐ MUNKAHELY HELYBEN	11	293
BIZONYTALAN	25	127

11. táblázat A munkalehetőségekkel való elégedettség és a helybeli munkavállalási hajlandóság erős (nem meglepő) összefüggést mutat. Ezt az összefüggést egyébként a regresszióelemzés is megerősíti.

Helyben maradási hajlandóság és a munkahely

9. ábra A fenti adatok vizualizált formában és százalékos arányokban. Látható, hogy azok között, akik úgy látják, van vagy a jövőben lehet megfelelő munkahely számukra a térségben, majdnem hatszor kisebb az esélye, hogy nem dolgoznának szívesen helyben.

A válaszadók számára a munkahellyel szembeni legfontosabb elvárás, akár tanulók, akár már dolgoznak, a jó fizetés. Ugyanakkor a második helyen egységesen a családi légkör áll, ami részben magyarázhatja a helyi munkavállalási kedvet – hiszen ismert környéken, akár jól ismert emberekkel dolgozni a válaszadók kétharmadának fontos. Ezzel némileg ellentmondásban van az, hogy a munkahely közelsége viszont az egyik legkevésbé fontos szempontként jelenik meg.

	TANULÓK	DOLGOZÓK
JÓ FIZETÉS	90%	82%
CSALÁDIAS LÉGKÖR	65%	68%
RUGALMAS MUNKAI DŐ	61%	58%
HOSSZÚ TÁVÚ BIZTONSÁG	49%	57%
MUNKAHELY KÖZELSÉGE	47%	50%
EGYÉB JUTTATÁSOK	35%	43%

12. táblázat Az adott szempontot fontosnak megjelölők aránya az adott kategóriába (tanulók vagy dolgozók) tartozók teljes számához viszonyítva. Egy válaszadó több válaszlehetőséget is megjelölhetett.

A kérdőív szintén kitér a számszerű fizetési igényekre. A válaszadó többsége (65%) elégedett lenne legfeljebb havi nettó 280.000 Ft fizetéssel. Viszonyításképp a 2020-as országos átlagkereset 268.000, a Veszprém-megyei 240.000 forint volt. Ez alapján a pályakezdő fizetési várakozások némileg, de nem túlzottan optimisták, nem jellemzők az irreális várakozások.

FIZETÉSI KATEGÓRIA	ARÁNY
120 000 – 160 000	6%
160 000 – 200 000	19%
200 000 – 240 000	21%
240 000 – 280 000	18%
280 000 – 320 000	13%
320 000 – 360 000	8%
360 000 – 400 000	5%
400 000- 440 000	3%
440 000 – 480 000	2%
480 000 – 520 000	2%
520 000 FELETT	3%

13. táblázat A válaszadók milyen havi nettó bérrel lennének elégedettek – az összes válaszadó arányában, kategóriánként.

A fizetési várakozásoknál a végzettség szintje némileg, de nem jelentősen emeli a fizetési várakozásokat: a felsőfokú végzettségűek 17%-a, a középfokú és az általános végzettségűeknek 13-13% várna el az országos átlagnál magasabb keresetet. Minimális a különbség a települések mérete szerint, ugyanakkor azoknak, akik nem elégedettek a helyi munkalehetőségekkel, jellemzően magasabb a fizetési igénye. Kifejezetten erős a férfi-női különbség: a férfiak 38%-ával szemben a nőknek csak 14% vár el országos átlag feletti fizetést.

Közösség és identitás

A kérdőív talán legegyszerűbb, mégis legsokatmondóbb kérdése arra vonatkozott, hogy a válaszadó hogyan érzi magát a saját településén. A válaszadók túlnyomó többsége jól (5-ös skálán 4 vagy 5), de még fontosabb, hogy kifejezetten rosszul csak 3%. Ezek a számok nagyjából megfelelnek a 2013-as felmérés adatainak, azaz a településhez való viszony nem változott jelentősen, de eleve erősen pozitívnak mondható szinten volt.

HOGYAN ÉRZED MAGAD A TELEPÜLÉSEDEN?	ARÁNY
NAGYON ROSSZUL	1%
ROSSZUL	2%
ELVAGYOK	29%
JÓL	37%
SZUPERÜL	31%

14. táblázat Az adott választ megjelölők az összes válaszadó arányában.

A válaszok között a településméret alapján jelentős különbség nem látható, ugyanakkor némi életkor szerinti differencia igen: a 14-18-as és a 25-30-as korosztály valamelyest jobban érzi magát a saját településén, mint a 19-24 évesek. Ez a hatás magyarázható azzal, hogy az idősebb fiatalok közül, aki akart, már nagyobb részt elköltöztetett, és inkább az erősebb helyi kötődéssel rendelkezők maradtak.

A helyi kötődés fontosságát támasztja az is alá, hogy azok, akik úgy nyilatkoztak, hogy ismernek olyan helyi szereplőket, akik sokat tesznek a fiatalokért (ld. később) 74%-ban válaszoltak úgy, hogy 'Jól' vagy 'Szuperül' érzik magukat, szemben az ilyen személyiségeket nem ismerők 61%-ával (és utóbbiban a 'Jól' volt a domináns, előbbiben a 'Szuperül'). Ez egyértelműen jelzi a helyi szervezetek, közösségek, közösségformáló egyének fontosságát, szerepét a helyi identitásban,

Hasonlóan a helyi kötődést igyekezett mérni egy másik kérdés, amely arra vonatkozott, hogy a válaszadó a későbbiekben is a településen vagy annak környékén kíván-e élni. Ezzel kapcsolatban a kilátások már vegyesek: ugyan kevesen (16%) utasítják csak el, hogy a szűkebb térségben maradnának hosszabb távra is, de csak 47% válaszolt igennel, 36% még bizonytalan (ez valamivel rosszabb a 2013-as, 55%-os igen-aránynál). Nem meglepő, hogy a bizonytalanok aránya a 14-18 évesek között a legmagasabb (45%), ugyanakkor érdekes mód itt a legnagyobb az elutasítás is, (22%), miközben az igen válasz a 25-30 közti generációban domináns (73%).

A word cloud in Hungarian, titled "A vidéki élet" (Rural Life). The words are arranged in a circular pattern, with the most prominent words in the center. The colors transition from blue at the top to green at the bottom. The words include: Csend, Táj, Természet, Nyugalom, Barátok, Friss, Jó, Csálád, Levegő, Balaton, and many others related to rural life and nature.

A szociális kötődés természetes formája lenne az egyének tagsága különböző egyesületekben, formális közösségekben. Ennek ellenére a kitöltők közül 300-an is úgy nyilatkoztak, hogy nem tagjai semmilyen intézményszerűen működő közösségnek. Ez azt is jelenti, hogy a fennmaradó

290 kitöltő átlagosan majdnem két közösségnek is tagja, azaz vélelmezhető, hogy ezek a csoportok összeérnek, jelentős köztük az átjárás, átfedés. Ez az arány egyébként nagyjából megfelel a 2013-as értékeknek, valamivel jobb azoknál (akkor 42% volt tag szemben a mostani 49%-kal).

KÖZÖSSÉGI TAGSÁG	FŐ
IFJÚSÁGI KÖZÖSSÉG	83
SPORT EGYESÜLET	114
VALLÁSI KÖZÖSSÉG	64
RENDVÉDELMI EGYESÜLET (TÚZOLTÓ, POLGÁRŐR STB.)	21
MŰVÉSZETI EGYESÜLET	22
ÉRTÉKŐR ÉS HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYESÜLET	29
KÖRNYEZETVÉDELMI, TERMÉSZETBARÁT EGYESÜLET	23
KULTURÁLIS EGYESÜLET	21
EGYÉB	52
NEM TAG	300

16. táblázat Mely – formális – közösségeknek tagja a válaszadó.

A legnépszerűbb a sportegyesületi részvétel, de az ifjúsági és vallási közösség is a válaszadók több mint 10%-át vonzza. Érdekes módon azok, akik nem tagok semmilyen közösségben, nem nyilatkoznak jelentősen gyakrabban úgy, hogy nem a településen képzelik el a jövőjüket. Ugyanakkor a településen jobban érzik magukat azok, akik tagok.

A válaszadók 58%-a ismer helyben olyan fiatalt, vagy a fiatalokat segítő felnőttet, aki sokat tesz a fiatalokért, meghatározó a közösség életében. Jellemző, hogy a 19 év alattiak kevésbé ismernek ilyen személyeket (átlag 51%), mint a 19-24 és a 25-30-as korosztályok (65-65%), ugyanakkor a településméretben nincs jelentős különbség (bár a nagy településeken kevésbé jellemző, mint a közepeseken – a kicsik esetén pedig alacsony az elemszám).

A helyi kötődések szerepét mutatja az is, hogy a kérdőívről a válaszadók – saját bevallásuk szerint – honnan szereztek tudomást, kinek a hatására töltötték ki. A legtöbben valamilyen intézményi formában találkoztak a felhívással – vagy az önkormányzaton keresztül (jellemzően az önkormányzat által kezelt Facebook-felületeken) vagy tanáraik jelezték a lehetőséget. Emellett viszont 12%-uk említett kifejezetten valamilyen helyi civil közvetítést (legnagyobb arányban Nagyvázsönyban és Tótvázsonyban), azon felül, hogy a külön nem specifikált ismerősi és Facebook- említések mögött is vélhetően megjelennek a helyben aktív szereplők. Szintén a helyi szervezetek mozgósító erejét mutatja, hogy a KÖSZI által lefedett térségi települések (Halimba, Taliándörögd, Nagyvázsöny, Tótvázsony) mind az átlagnál magasabb, összesen átlagosan 19%-os kitöltési arányt értek el.

	CIVIL	EGYÉB	FACEBOOK	INTÉZMÉNY	ISMERŐS	ROKON
ARÁNY	12%	13%	16%	27%	26%	5%

17. táblázat A válaszadók milyen forrásból ismerték meg a kérdőívet. A csoportosítás a szabadszavas válaszok alapján történt. 'Civilek' csoportba tartoznak a helyi civil szervezetek, illetve helyi személyek név szerinti említései; 'Intézmény' jellemzően az iskola, önkormányzat, munkahely, művelődésszervező. A Facebook válasz azt jelzi, hogy a válaszadó nem adott meg konkrét forrást, csak általában a platformot.

Kommunikáció és digitalizáció

A közösségi viszonyok fontos aspektusa a kapcsolattartás módja. Arra a kérdésre, hogy hol kommunikálnak a legtöbbit a megkérdezettek a mindennapjaikban, az alábbi válaszok érkeztek. Látható, hogy a személyes kommunikáció és a Facebook Messenger szolgáltatása a domináns.

	SZEMÉLYES	E-MAIL	MESSANGER	VIBER	TELEFON	SMS
MAXIMÁLISAN IGEN	35%	3%	47%	2%	14%	2%
PERSZE, IGEN	42%	11%	34%	5%	31%	7%
INKÁBB IGEN	15%	21%	13%	6%	29%	17%
INKÁBB NEM	4%	27%	3%	11%	15%	24%
NAGYON NEM	3%	20%	2%	10%	7%	23%
EGYÁLTALÁN NEM	1%	17%	1%	66%	3%	27%

18. táblázat A jellemző kommunikációs eszközök, csatornák megoszlása a válaszadók között.

A közösségi oldalak közül egyértelműen kiemelkedik a Facebook, amely kifejezetten kapcsolattartásra, üzenetküldésre (is) alkalmas, és gyakorlatilag minden megkérdezett használja, de részben hasonló szerepe van az Instagramnak is. Az utána következő alkalmazások közül sok kifejezetten tartalomfogyasztásra fókuszáló van (pl. Youtube, TikTok), azaz ezeknek inkább a direkter, egyoldalúbb kommunikációban (hirdetések, felhívások, marketing) lehet szerepe.

KÖZÖSSÉGI OLDAL	HASZNÁLÓK ARÁNYA
FACEBOOK	95%
YOUTUBE	85%
INSTAGRAM	80%
PINTEREST	44%
SNAPCHAT	41%
TIKTOK	39%
VIBER	19%
SKYPE	14%
TWITTER	10%
TUMBLR	3%
WECHAT	2%
YELP	1%

19. táblázat Az adott közösségi média és/vagy üzenetküldő platformot rendszeresen használók aránya a válaszadók között.

A kérdőív egy külön szekciója foglalkozott a települések digitalizációjával, az Okos falu programmal. Az internetelérés, a rossz hálózati infrastruktúra egyébiránt a 2013-as felmérésben jelentős problémaként merült fel, és a jelenlegiben is visszatérő panasz. Az ÉLTETŐ területén 2019-ben az internetelőfizetés aránya 64% volt a teljes lakásállományra vetítve, azaz legfeljebb a lakások kétharmadában volt elérhető vezetékes internet. Ugyanakkor 12 település is van, ahol ez az arány 50% alatti, Megyer esetén csak 20%.

Ennek ellenére a települési önkormányzatok online jelenlétével – honlap és közösségi média felületek – a válaszadók $\frac{3}{4}$ -ede már találkozott. A fenti eredmények alapján nem meglepő,

hogy többen tartják hasznosnak a települések közösségi médiában való megjelenését, mintsem a honlapos tartalmakat.

	IGEN	NEM	NEM TUDOM
HALLOTT MÁR AZ OKOS FALU PROGRAMRÓL?	23%	67%	10%
VAN A TELEPÜLÉSÉNEK MŰKÖDŐ HONLAPJA?	78%	4%	18%
HASZNOSNAK TARTJA A TELEPÜLÉS HONLAPJÁT?	54%	16%	31%
VAN A TELEPÜLÉSÉNEK AKTÍV KÖZÖSSÉGI OLDALA?	79%	5%	15%
HASZNOSNAK TARTJA A TELEPÜLÉS KÖZÖSSÉGI OLDALÁT?	65%	11%	24%

20. táblázat A válaszadó településének digitalizációjára vonatkozó kérdés.

A kommunikációs felületeken túl a települések ugyanakkor eddig nemigen léptek előre a digitalizációban. Legalábbis az alábbi adatok tanulsága szerint a megkérdezettek döntő többsége nem igazán ismer egyéb helyi, digitális eszközökre fejlesztett, okos megoldásokat. A leginkább ismert egészségügyi alkalmazás is feltételezhetően a központi EESZT-t takarja.

	IGEN	NEM
KÖZLEKEDÉS	13%	87%
SZÓRAKOZÁS	8%	92%
KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS	12%	88%
KORMÁNYZATI/KÖZIGAZGATÁSI ÜGYINTÉZÉS	14%	86%
TURIZMUS	15%	85%
ENERGIAFELHASZNÁLÁS	9%	91%
OTTHON	9%	91%
EGÉSZSÉGÜGY (E-RECEPT, ONLINE RENDELÉS STB.)	32%	68%
KERESKEDELEM	5%	95%
ELEKTROMOS AUTÓTÖLTŐK	5%	95%
VÁROSI (TELEPÜLÉSI) KÁRTYA	3%	97%
OKOS ÉPÜLET	1%	99%
NEM TUDOK RÓLA	51%	49%

21. táblázat Azok aránya, akik ismernek a saját településükön az adott területen valamilyen helyi digitális, okos megoldást.

Helyi viszonyok

A helyi kötődés, a településsel és a környezettel való elégedettséget természetesen számos tényező határozza meg. A válaszadók 10 ilyen aspektus mentén nyilváníthattak véleményt, ami alapján vegyes kép alakul ki. Egyértelműen a szórakozási lehetőségekkel a legelégedetlenebbek a fiatalok – ez, tekintetbe véve a települések méretét, távolságát a centrumoktól, illetve a programok szezonálisitását (különösen a Balaton-parton) érthető, akut probléma. A kulturális élettől való elégedetlenség ezzel párba is állítható (és ott az arány szinte 50-50%).

A közlekedés egyértelműen problémás terület – ahogy fent is jeleztük, az úthálózat problémás, és a tömegközlekedés is, bár elérhető, jellemzően lassú. Fontos és jelentős negatívum a munkalehetőségek hiánya – ez abból a szempontból meglepő, hogy az azzal legalább valamelyest elégedett 33%-os összérték kevesebb, mint ahányan egy korábbi kérdésnél úgy nyilatkoztak, hogy van megfelelő munkalehetőség a településükön és környékén. Ez arra utalhat, hogy sokan az általános helyzetet rosszabbnak ítélik meg, mint sajátjukat.

	6 - NAGYON ELÉGEDETT	5	4	3	2	1 - EGYÁLTALÁN NEM ELÉGEDETT
KULTURÁLIS ÉLET	12%	16%	22%	24%	16%	11%
LAKÓKÖRNYEZET ÁLLAPOTA	17%	29%	26%	17%	7%	3%
TÖMEGKÖZLEKEDÉS	9%	17%	19%	24%	18%	13%
EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS	9%	20%	22%	24%	14%	11%
UTAK ÁLLAPOTA	6%	11%	18%	26%	21%	18%
SZÓRAKOZÁSI LEHETŐSÉGEK	3%	6%	14%	20%	24%	32%
IFJÚSÁG HELYZETE	5%	12%	20%	24%	19%	20%
IDŐSEK HELYZETE	11%	26%	24%	24%	9%	5%
KÖZBIZTONSÁG	26%	28%	19%	15%	7%	4%
MUNKALEHETŐSÉGEK	5%	9%	19%	22%	22%	23%

22. táblázat Zölddel jelölve azok az aspektusok, ahol a többség inkább elégedett, és narancssal azok, ahol inkább nem. Sötéttel kiemelve a leginkább elégedettség/elégedetlenségre okot adó tényezőt.

Az egészségügyi ellátással való viszonylagos elégedettség azért is öröndetes, mert a 2013-as felméréskor ez még az egyik vezető probléma volt. A lakókörnyezet állapota és a közbiztonság jó megítélése várható volt a szófelfő alapján, ahol a 'vidéki idill' képei megjelentek. Ehhez kapcsolódhat az idősek helyzetének pozitív megítélése is. Ezek azonban jellemzően olyan tényezők, amelyekkel a fiatalabb generációnak jellemzően kevesebb és kevésbé fajsúlyos személyes tapasztalata, élménye van, számukra valamivel feltehetően kevésbé fontosak.

Az önkormányzatok hozzáállásával a megkérdezettek alapvetően elégedettek. 74% nyilatkozott úgy, hogy a helyi önkormányzat ifjúságbarát, 66%, hogy a közösségének partnere az önkormányzat, 58% pedig, hogy az önkormányzat nyújt valamilyen támogatást is a helyi fiataloknak. 67% szerint van lehetőség arra, hogy a fiatalok megosszák véleményüket a település vezetőivel, de ezek csak korlátozottan alapulhatnak személyes élményen, miután a válaszadóknak csak 44%-a kereste már meg közvetlenül is az önkormányzatot.

A fiatalokra általában jellemző némi passzivitás az alábbi táblázat adatai alapján. A válaszadók egyik aspektusban sem érzik úgy, hogy jellemző lenne rájuk, hogy aktívan alakítani képesek településük, térségük jelenét és jövőjét, hogy érdemi érdekképviselőre lennének képesek. Az, hogy alig 29% véli úgy, hogy jellemző rá, hogy része lenne a helyi közösség életének, részben ellentmond a korábbi, ennél jelentősebb helyi kötődésre, beágyazottságra utaló eredményeknek. Ez arra utalhat, hogy bár aktív személyes kapcsolatok vannak helyben, azok nem fordítódnak át cselekvő, a térségért felelősséget vállaló szerepekbe.

	5 – NAGYON JELLEMZŐ	4	3	2	1 – LEGKEVÉSBBÉ JELLEMZŐ
RÉSZE A HELYI KÖZÖSSÉGI ÉLETNEK	11%	18%	26%	24%	21%
SEGÍTENI TUDJA A HELYI KÖZÖSSÉGET	8%	23%	29%	24%	16%
HELYI SZINTEN KÉPVISELNI TUDJA A KÖZÖSSÉGE ÉRDEKEIT	8%	17%	27%	24%	24%
TÉRSÉGI SZINTEN KÉPVISELNI TUDJA A KÖZÖSSÉGE ÉRDEKEIT	5%	12%	27%	25%	32%
BEFOLYÁSOLNI TUDJA A TELEPÜLÉSE JÖVŐJÉNEK ALAKULÁSÁT	5%	13%	26%	24%	32%

23. táblázat Mennyire érzi a válaszadó, hogy aktív, cselekvő része a közösségnek különböző területi szinteken.

Ezt egyébiránt magyarázhatja a viszonylag fiatal átlagéletkor is. Az adatokat 14-18, 19-24 és 25-30-as korosztályokra bontva látszik, hogy az idősebb csoportokra magasabb

átlagpontszámok jellemzőek, azaz aktívabbak vagy aktívabbnak, felelősebbnek érzik magukat a közösségért. A települések mérete közt hasonló kapcsolatot nem találhatunk, a közepes és nagy települések esetén hasonlóak az átlagértékek (a 100 fő alattiak esetén jelentősen magasabbak, de ott a nagyon alacsony elemszám miatt nem lehet ebből érdemi következtetéseket levonni).

ÉLETKOR	RÉSZE A HELYI KÖZÖSSÉGI ÉLETNEK	SEGÍTENI TUDJA A HELYI KÖZÖSSÉGET	HELYI SZINTEN KÉPVISELNI TUDJA A KÖZÖSSÉGE ÉRDEKEIT	TÉRSÉGI SZINTEN KÉPVISELNI TUDJA A KÖZÖSSÉGE ÉRDEKEIT	BEFOLYÁSOLNI TUDJA A TELEPÜLÉSE JÖVŐJÉNEK ALAKULÁSÁT
14-18	2,75	2,79	2,47	2,22	2,25
19-24	2,56	2,74	2,66	2,37	2,34
25-30	2,97	3,08	2,89	2,60	2,46

24. táblázat A fenti táblázat adatai (1-5 pontszámok átlaga) három korcsoport szerinti bontásban.

STRATÉGIA

Jövőkép

Az ÉLTETŐ területén élő fiatalok igényei, jövőképe alapvetően nem változott jelentősen az eltelt hét év során. A kérdőíves felmérés alapján továbbra is leszűrhető, hogy a többség szereti lakóhelyét és környékét, ahhoz kötődik, és szívesebben venné, ha a térség fejlődne, mintsem, hogy feltétlen elvágjon onnan.

A fiatalok leginkább biztonságra vágnak. Elsődleges a megélhetés biztosítása, de fontos a munka minősége is, hogy az önkiteljesedés biztosító, vágyott munkakörökben dolgozhassanak, helyben (de némi rugalmassággal a közelséget tekintve).

Olyan közösségi terekre is vágnak, ahol szabadon lehetnek, tölthetnek időt, sportolhatnak, építhetnek formális és informális közösségeket. Ugyanakkor azt is várják, hogy saját lakóhelyüket és környezetét aktivitás jellemezze.

Igényük van a tiszta, rendezett, vidéki környezetre, és nem a város betüremkedését várják vidékre, hanem gazdag falusi/kisvárosi életet, a meglévő közösségek erősödését. Ehhez pedig segítséget a lakhatáshoz.

Nem elutasítóak a hagyományokkal szemben, sőt, sokan látják szükségét a helyi értékek megőrzésének, továbbvitelének. Ennek pedig nem mond ellen a digitalizáció, a modern korhoz, eszközökhöz való felzárkózás.

Mindehhez a legtöbbször megvan a fiatalos energia, az ötletek, a tenni vágyás, amit viszont nem feltétlen csatornáznak be kellőképp a hivatalos (önkormányzati) és civil szerveződések, hálók.

Stratégiai célok, lépések

A fentiek eléréséhez számos út és eszköz vezethet – ezek jelentős része nem is idegen a térségtől, hiszen hasonló irányba történnek fejlesztések, lépések. Ugyanakkor – a visszajelzések alapján – az alábbi irányokban további fejlesztési igények és lehetőségek vannak.

- A munkahelyek mennyisége után azok minőségét javítani. Az alacsonynak tűnő vállalkozási kedv erősítése a fiatalokban. Ehhez szoros együttműködés és intenzív információáramlás, tudásmegosztás szükséges a helyi munkaadók és a fiatalok, illetve a támogató civil szervezetek között
- Biztosítani, hogy minden településen (nagyobb települések esetén több helyszínen is) elérhetőek legyenek szabadon és rugalmasan használható közösségi terek. Ezek nem feltétlen jelentős beruházási igényű, magas szinten felszerelt egységeket jelentenek, hanem alapvető közösségi funkciókat betölteni képes tereket.
- A közösséghez tartozást, és különösen az egyéni cselekvőképességet vélhetően leginkább úgy lehet erősíteni – az ehhez szükséges terek biztosítása mellett –, ha a fiataloknak lenne aktív kapcsolata helyi kulcsszereplőkhöz, 'magemberekhez'. Emellett

az intézményesített közösségekhez való tartozás (ifjúsági klubok, helyi egyesületek stb.) is elősegítheti ugyanezt.

- Lehetőség szerint legyenek elérhető közelségben modern sport- és szabadidős terek, eszközök.
- Javítani szükséges a közlekedési infrastruktúrát, különösen, ha egyes szolgáltatások (pl. sport és kulturális terek) települések között megosztottak lesznek.
- A helyi, elvárt minőségű lakhatás biztosításában egyre több fiatal szorulhat segítségre a jövőben, különösen a frekvenciátalabb, Balatonhoz közeli területeken.
- Érdemes még inkább propagálni a helyi, rendszeres rendezvényeket, az alulról szerveződő kultúrprogramokat, a helyi hagyományőrzést.
- A tiszta, élhető településkép javításáért sokan szívesen tennének közvetlenül is, ezt érdemes lehet becsatornázni, javítva a vidéki élet vonzerejét.
- Helyben elérhető egyéb szolgáltatások (bolt, önkormányzati szolgáltatások, internet) további javítása, a digitalizáció elősegítése.

ÖSSZEGZÉS

Jelen stratégia inkább elemző, mintsem konkrét cselekvési tervet alkotó szándékkal készült. Azt, hogy ennek a munkának jelen formában haszna és hozzáadott értéke legyen, az teszi lehetővé, hogy az Éltető Balaton-felvidékért Egyesület és a KÖSZI immáron harmadik alkalommal látja fontosnak, hogy alapos, igényes, komoly emberi erőforrásokkal népszerűsített kérdőíves felmérést végezzen a helyi fiatalok körében.

Az eredmények és a helyzetelemzés alapvető kicsengése pozitív: a térség helyzete sok tekintetben javult az előző stratégia időszakához képest. A munkalehetőségek száma, a fiatalok munkanélkülisége, egyes infrastruktúra elemek fejlődtek. A gazdasági aktivitás viszonylag erős, a helyi közösségek élők, a fiatalok nem vágnak el alapvetésként, többnyire fejleszthetőnek látják az általuk azonosított hiányosságokat.

Továbbra is nehéz egyensúlyozási feladatra vállalkozik, aki a fiatalok igényeinek szeretne megfelelni, hiszen a térség népességének alig 16%-át adják, és igényeik vélhetően több tekintetben ütköznek a térséget más miatt kedvelő idősebb korosztállyal. A szolgáltatások fejlesztése mellett a városiasodás elkerülése nehéz feladat, különösen, hogy itt a városokból vidékre leköltöző, vélhetően jobbmódú csoportokkal is számolni kell.

A fiatalok problémái és vágyai egyrésztől kifejezetten egységesek, közösek. Másrészt viszont a végrehajtáskor differenciálni is szükséges a fiatalok különböző csoportjai között – a térség eleve földrajzilag nem egységes, és eltérő súllyal jelennek meg problémák településméretük és mikrorégiók között. De életkort tekintve is találunk differenciákat: természetes, hogy valamelyest másra vágnak a 18 év alatti, mint a már gyerekvállalás előtt/után álló 25 év fölöttiek.

Az elmúlt 14 év tapasztalatai, az eddigi jó gyakorlatok, az erős helyi közösség és erőforrások mellett ugyanakkor nincs kétségünk afelől, hogy az ÉLTETŐ, a KÖSZI és más helyi civil szervezetek közösen tovább tudják javítani a fiatal helyzetét a térségben, közelebb hozva a valóságot a jövőképekhez.

ÉLTETŐ | +36-87/350-111 | KOZPONT@BALATONLEADER.HU
SÜMEG, VÁRALJA U. 6.

[FACEBOOK.COM/BALATONLEADER](https://facebook.com/balatonleader)

KÖSZI | +36-70/610-0518 | KOSZIBAZIS@GMAIL.COM
TALIÁNDÖRÖGD, DÓZSA UTCA 2.

[FACEBOOK.COM/KOSZI.ORG](https://facebook.com/koszi.org)

A KÖSZI és az ÉLTETŐ megbízásából készítette:
Farkas Attila, Nemes Gusztáv (RURAL Bt.) és Orbán Éva.

Kézirat lezárta: 2021. szeptember 1.

